

Антологија

СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Милосав Тешић

У ТЕСНОМ СКЛОПУ

„Антологија српске књижевности“ је пројекат дигитализације класичних дела српске књижевности Учитељског факултета Универзитета у Београду и компаније Microsoft®

Није дозвољено комерцијално копирање и дистрибуирање овог издања дела. Носиоци пројекта не преузимају одговорност за могуће грешке.

Ово дигитално издање дозвољава уписивање коментара, додавање и брисање делова текста. Носиоци пројекта не одговарају за преправке и дистрибуцију измењених дела. Оригинално издање дела налази се на Веб сајту www.ask.rs.

Милосав Тешић

У ТЕСНОМ СКЛОПУ

Садржај

КОНДАК С ФИГУРОМ ЧАСНО ЈЕ БИТИ	2
КУПИНОВО	3
I	4
МЕЋУМУРЈЕ, ИЗРАВНО	5
КУПИНОВО	6
ЧОТ	8
КЛЕНАК	9
КРУШЕДОЛ, II	11
ЦРНА БАРА, III	12
МОРОВИЋ	13
СВИЛЕУВА, КОЦЕЉЕВА	14
КОВАЧИЦА, ОПОВО	16
ЦРМНИЦА	18
II	20
ТРШИЋ	21
ГРК	22
ЧОКЕШИНА	23
ТРОНОША	24
У ЧАЈНИЧУ	25
КРОЗ ГОРАЖДЕ	27
ЖИТОМИСЛИЋ	29
ПРИЗРЕН, ГЊИЛАНЕ	31
А БИСТРИЦЕ, ТРИ БИСТРИЦЕ	33

ПЕЋКА ПАТРИЈАРШИЈА: ДУД СВЕТОГА САВЕ	35
III	38
САН О ПОВЛЕНУ, II	39
ЧУДО У ЗАРОЖЈУ	40
ЈАБЛАНИК, I	42
БОРАЊА.....	43
ЧУДО У ГЛАВАЧИЋИМА.....	46
КЉУЧ ОД КУЋЕ.....	47
I	48
КУЋНО СУНЦЕ И СНЕГ-ЧЕДО	49
КУЋНЕ ДУШЕ МИРИС.....	50
МАЛА СОБА, БУНЦАЛИЦА.....	51
МАЛА СОБА: ИСТЈЕРИВАЊЕ СТРАВЕ	53
БАЈИНА БАШТА: БОЛНИЦА	55
ЧИТАЈУЋИ ДАНИЛА, СВЕТИ МАРКО	57
СВЕТИ САВА: УРАНАК.....	61
ПРЕТРЕС КУЋЕ	63
КУЋА.....	65
ДИВЉА КУЋА.....	67
А У НУЛИ АЗ.....	69
II	70
АМБАР	71
КАЧАРА, МЕСЕЦ ПОЈЕДЕН	72
ВАЈАТ.....	73
ПЧЕЛИЊАК	74
АВЛИЈА: БОЖИЋЊЕ ЈУТРО	75
ПРЕЛЕСТ СЕВЕРА.....	76
ЦРКВА ДРВЕНА.....	77
ПРЕОБРАЖЕНСКА ЦРКВА: ЗВОНИК С АРХАНЂЕЛОМ БЛАГОВЕСНИКОМ	80
БУДИМ.....	81
БУДИМКА ДЕВОЈКА	84
ДЕВОЈАЧКИ БРЕГ	85
КОЛО СЕНТАНДРЕЈСКО.....	88
МАГАРЧЕВ БРЕГ	92
ПРВА ГРОБНА ПЕСМА	94
СЕНТАНДРЕЈА, IRIS FLORENTINA.....	96
КРУГ РАЧАНСКИ, ДУНАВОМ	100
I	101
ПУТ ПАНОНИЈЕ	102
КАО ЛАЂА ПО ПУЧИНИ.....	110
II	114

ВИСАРИОН РАЧАНИН: РАЧОМ О ПОСТУ ЧАСНОМ	115
ПРОХОР РАЧАНИН: ЛИПА РАЧАНСКА.....	116
КИРИЈАК РАЧАНИН: САН У ИСПОСНИЦИ	117
ДОРТЕЈ РАЧАНИН: СЛОВО У ПЧЕЛИЊАКУ	118
ТЕОДОР РАЧАНИН: ЖАЛ ЗА ДУДОВИМ БУРИЋЕМ, КОЈИ МУ СЕ, ПРИ БЕЖАНИЈИ, ИСПАВШИ ИЗ ВРЕЋЕ, ОТКОТРЉАО У ДРИНУ	119
ИСАИЈЕ РАЧАНИН: ЖАЛ ЗА РАЧОМ	120
НЕПОЗНАТИ РАЧАНИН: ГЛЕДАЈУЋИ ЗЛУ У ОЧИ.....	121
ЈЕРОТЕЈ РАЧАНИН: ПОНОЋНИ ОСВИТ „ПУТАШАСТВИЈА“	123
ГАВРИЛ СГЕФАНОВИЋ ВЕНЦЛОВИЋ: ПОЛИЈЕЛЕЈ, ВИЊЕТА.....	126
ХРИСТОФОР РАЧАНИН: СЛОВО У ЗОРИ БЕОЧИНСКОЈ	127
СТЕФАН РАЧАНИН: У СЛОВНУ СЛАВУ	128
БРУЈЕВИ.....	129
ROSA CANINA.....	130
ЉУБОВИЋА.....	135
РУЖА БУДИМА.....	139
СЕДМИЦА.....	143
ПОНЕДЕЉАК.....	145
УТОРАК	148
СРЕДА.....	151
ЧЕТВРТАК.....	156
ПЕТАК.....	159
СУБОТА	163
НЕДЕЉА.....	167
БЛАГО БОЖИЈЕ.....	181
БЛАГО БОЖИЈЕ.....	182
КРСТ ВИДИКА	189
КОВИН, БИБЛИОТЕКА „ВУК КАРАЏИЋ“: ДВА РОЊДА ЗА БУКЕТ ЛЕПИХ БИБЛИОТЕКАРКИ.....	190
С КРСТОМ СВОЈИМ ПО КРСТУ ВИДИКА.....	192
ШЉИВА СРПСКА	198
ИМА НЕКА ВАСИОНА	201
СОНЕТНИ КВИНТЕТ ЖУТИХ ДУЊА	202
I.....	203
II.....	204
III.....	205
IV	206
V	207
***	208
ГРОМ О СВЕТОМ САВИ	209
***	213
МАЛА ПУСТОШ ПОД НЕПОЈАМНИМ ПОЈМОВНИКОМ БЕОГРАДСКОГ НЕБА.....	214

***	215
-----------	-----

СВЕТИЛАН У ЗНАКУ СВЕЛОСТИ О СВЕТОМ ЂОРЂУ	216
--	-----

У ТЕСНОМ СКЛОПУ

КОНДАК С ФИГУРОМ ЧАСНО ЈЕ БИТИ

Ч

асно је бити носилац ране, живе и чисте,

с нимбусом бола који, растресен, труси са трешње
позног априла; часно је бити трептај са листе
пролазних ствари, Слуга што уме Слово да кресне
модрицом с душе; часно је бити смирен становник
колибе горске, ревностан чувар, вратар и војник
становна сточних; часно је бити сведок у трену
заранка летњег, када се сена, сламе и баште
Господом застру; часно је бити, Звездо у челу
столова Горњих, путник по ноћи воћке кад праште.

КУПИНОВО

I

МЕЋУМУРЈЕ, ИЗРАВНО

С ањам ли се или јесам,

или са сна стресам плесан?

С мене јутра трипут свићу
и освану у небићу.

Изван света, изван ура,
тече, тече моја Мура.

КУПИНОВО

То је оно — није ово.

Далеко је Купиново.

Није девет него осам.

У сну ли сам или што сам?

Није лудња — Реч је ово.

Звезде једе Купиново.

Труле сињи снi изнутра.

Са мене се свлаче јутра.

Као Ново свето слово
расцвета се Купиново.

Из трњина и оструга
прхне птица, засја дуга.

Није магла већ олово.

Луди мноме Купиново.

ЧОТ

у

божуре сенке тону

с перунике у сутону.

о зрцало од облачка

укреше се тамна тачка

и лепрхне преко Чота

кроз пређицу од живота.

КЛЕНАК

У

решетку иза Кленка

заплиће се рог јеленка.

Око куће без дворишта
с једним Црним језди Ништа.

Змијом пејзаж, резбарија,
са тромеђе у ме зија.

Кукуриче петров цветак.
За недељом каска петак.

Изгонећи шебој-боју,
вида Месец параноју,

а зинувши, чак врх Тисе,
каранфилом запали се.

Тајни жижак, истог часа,

пшеничицом проталаса.

КРУШЕДОЛ, II

Долом, гором, Крушедолом,

Мрклом ноћи и оловом,
бело вече док се свлачи,
једно буде - Друго значи.

Лудо коло под орахом.
Витлају се вране зраком.
Одзвањају зумбул-дојке:
о осмици снују тројке.

Нити стојим ни путујем.
Једно будим — Друго трујем.
Не сећам се Светог јутра:

вртело се све изнутра,
са зрнима златне тмине
у куљању помрчине.

ЦРНА БАРА, III

Алге зраче са ломаче.

Жарка рука плахте стере.

Цвате очи у матере.

Пева душа поврх драче.

Звече, звече беочузи.

Зрак се круни са пшенице

у оловне препелице.

Иван-цветом змија пузи.

У страху су просјануле

очи смиља иза нуле:

иза сунца и месеца

Бели анђел с крста слази;

сном рељефним гуштер лази

под крваво копље свеца.

МОРОВИЋ

Ч етврт уре прх и лепет.

Трипут тројком гађам девет.

Моровићем, у освиће,
једначе се смрт и биће.

С нечим петим нешто треће
тек крилима залепеће.

СВИЛЕУВА, КОЦЕЉЕВА

У

фрулицу Господ дува.

Зимски рефрен: Свилеува.

Сан разноси бела плева.

Луч унутра: Коцељева.

Сише мозак златна мува.

Сјакти стакло: Свилеува.

У невести гуња пева.

Пукне пушка: Коцељева.

Зују, зуји с оба ува.

Гракне врана: Свилеува.

Равно поље тајну згрева.

Звек оружја: Коцељева.

Од урока глог ме чува.

Пршти фитиљ: Свилеува.

Са црквице крстић сева.

Плане небо: Коцељева.

КОВАЧИЦА, ОПОВО

лаче дете попово.

Чешљан памук, олово:

Ковачица, Опово.

Бије крило орлово

о гранање борово:

Ковачица, Опово.

Златно пиле громово

мрси лишће лозово:

Ковачица, Опово.

Кроз мрштење глогово

креше сунце богово:

Ковачица, Опово.

Звркне зрно бобово.

Облак, руно овново:

Ковачица, Опово.

ЦРМНИЦА

рмнички је... Је ли сваки

брег раскриљен, крилом лаки?

Откине се па полети

о слик дистих разапети.

Радује ме — а разара —

колор платно Вирпазара.

Жар-кокоти, пурпур-кресте,

пусте пламен уз невесте.

У грозд румен куће збије

зрно родне розаклије.

Црвен мрачак из Црмнице

пукне наром с пушкарнице.

Престижем ли црну прељу?

Је ли виђу што и вељу?

II

ТРШИЋ

У

таљиге милогледне

Вук с Филипом у сну седне.

Око клена и јасена
лете гусле и писмена.

Из Тршића истрепери
у облаке јат па јери.

Учитељи по селима
чине гозбе с анђелима.

Низ Дрину се дуње жуте.
Три-јелена-три-кошуте.

ГРК

Јетким јутром, у цезури,

с рујне трешње прут дрхтури.

Са брегова преко Саве
љубичице тек заплаве.

Слепи Филип, у неону,
изоштрује кост чеону.

Тек да му је преко струне
да развуче како уме,

почеле би шуме српске
од чудеса да се крсте.

ЧОКЕШИНА

Где се слово затамњује,

чедан рељеф освањује
и преврнут, жив од маски,
не хвата се фотографски.

Чокешина проспе трину
у јалову месечину
и летећи поврх смиља
значења се ратосиља.

Лептирице, звона, зденци!
Облацима двама-трима
бацају се брда, венци.

Чокешина чохом вије
и варнички вечерима
изнад воде Жеравије.

ТРОНОША

У

камену крило птице,

крње Слово, рељеф руке
и вретено без преслице.

Трошни звуци из Троноше,
у трепету врх азбуке,
трзају се, купе, троше.

У сну су ми Рађевина,
жетелице, водоноше,
једнобродна грађевина
и додоле, крстоноше.

Змај шестокрил, лађарица!
Златан кокот пева с коша.
Лађар Лазар, лазарица!
Лети голуб писмоноша.

У ЧАЈНИЧУ

У

Чајниче

с ветром стижеш, коњаниче.

Зла прилика:

костреши се чемерика.

Трн дозрева.

Ко то рида, ко ли пева?

Чије лице

светли јутром из самице?

Кише точе.

Није лако преко Фоче.

Је ли она

боса, гола

стигла јутрос до Стамбола?

(Гола, боса,
са венчићем од откоса.)

Бол у болу.
Шта је опет на помолу?

Време лаје.
Један проси — други даје.
Ко не хаје
Склања главу са промаје.

Седлај коња!
Ноћ на брегу, бије тоња.

У Чајничу
знају жреци ину причу:

ко у Стоцу
залепрша о злом коцу,
тај осване
у Благоја и Достане.

КРОЗ ГОРАЖДЕ

К
ОСИШ ЛИ ТО

или жањеш бело жито?

Шта ли сија?

Сањамо ли и ти и ја?

Од незгоде,
теби поноћ - мени подне.

Плитке раке.
Труо мозак пију свраке.

Црне, горке,
у осмици три четворке.

Где су браћа?
Један пије - други плаћа.

Ко су газде?

Пуца тиква, мој Горазде!

дажди, лије.

Субота је - јесен гњије.

Помрчина.

Међу нама само Дрина.

Види ли се

или, у сну, чини ми се:

пуне зделе

младу метву пију пчеле,

зелен хрид

утву лови син ти Вид?

У опсени,

тешко теби - тешко мени.

Мој Горазде,

струји печал кроз Горажде.

Хватам сену,

жива птицо у пламену.

ЖИТОМИСЛИЋ

Кукаст облак крај Неретве

крпи прслук после жетве.

Крвопилац где крв пије,
игра рубац од мантије.

Грабеж-сенке, при фењеру,
вечерају грех-вечеру.

Вито перо од чемпреса
умирује руку беса.

Тамна крила врх кандила
распламиња Божја сила.

Зрак издвојен из наоса
крсти чедо сред хаоса.

Са титле се скруни титлић

у замишљен Житомислић.

ПРИЗРЕН, ГЊИЛАНЕ

...да виђу Призрен!

Никола I Петровић Његош: *Онамо, 'намо*

З
ец из грма, с пања лане.

Фијук метка: мук - Гњилане.

С роговима у плетиву
оре ђаво Крвну њиву.

Цепте стабла, горе влати.
Гине крава у појати.

Сред кућице, у пошасту,
глоговина почне цвати.

Гавраница у шајкачу
снесе јаје - спусти драчу.

Лижу чанке пси и мачке.

(Гледам Призрен - слуша гачке.)

Смрачујеш се, дедовино,

а зри јечам, а зри вино.

А БИСТРИЦЕ, ТРИ БИСТРИЦЕ

луво јутро - глухи певци.

Не чују се земљоделци.

Ту ко није - нигде није.

Клања жара са капије.

Где је венчић, ранилице?

А Бистрице, три Бистрице.

(Удомљујем печал тиху
даворијом у дистиху.)

Где је платно, белилице?

А Бистрице, три Бистрице.

С храстов-крста Христос пао:
у липама зазвучао.

Где ли чајеш, ведрилице?

А Бистрице, три Бистрице.

ПЕЋКА ПАТРИЈАРШИЈА: ДУД СВЕТОГА САВЕ

уд црквењак, а и црква, молитве је и појања

у ластаре уљуљао.

Шум печалан, тихожалка: била звезда врх орања,
био ветар - свилу ткао.

Зрело сунце метохијско по васцелом греје крају.

(Изгрејао Христос с фреске.)

А кад звона, кад ударе, тад дудиње опадају
као сузе калуђерске.

Молитвено Дуд шумори (шумор чују жалне врбе):

да купачи са Бистрице

не наврате, не наврате; дрвосеци, листотрге

да не хрупе са литице.

Бежи биљко, у трн-гору! (Пропух жмарци из Ругова

по Дудовом лишћу бају.)

Може ћукац у свирајку да ћурликне, могу сова

и секира да залају.

Ушушкај се, Дуде брате, у заборав месечине,

у божије невидело.

Ушушкај се, Сеновити, док не мине, док не мине

буничице што је јело.

III

САН О ПОВЛЕНУ, II

Три свирача с висоравни,

гологлави, полутавни,
враћају се, ломни звуком,
са трубама под пазухом.

Отпала је плоча с клина.
Мрзне у сну детелина.
Перуника круну свила
у предворју ништавила.

Лежи змија испод снопа.
Отклопљена зјапи строфа.
(Други преде, трећи мота

танку жицу од живота.)
Широм гробља зује кости
оживеле од звучности.

ЧУДО У ЗАРОЖЈУ

Т

ри јерарха - Часни пост.

Са зеника сјајти кост.

Прелазећи сунчев мост
у Зарожје стиже гост.

У свануће пукне глас
као нада, као спас.

Тророг ветар дигне пласт.
Звизне бич му црвенкаст.

Висибабу, зденац, лес
обузео чудан стрес.

Са небеса Жарки пуж
збаци кућу, проспе руж.

У ту слику, божји миг,

урезујем дупли жиг.

ЈАБЛАНИК, I

Зар је цена оволика:

товар креча с Јабланика,
лањско сено, гнездо врање,
Три јаблана за сећање?

Жар-крилима дуси бију
о планинску мистерију:
просипају диљем дола
живог жара троја кола.

Од сијања широм горе
божји кути зајуборе.
Зрак са душе чак зарања

у завесе од орања
и засипа црне стопе
јаблан-лишћем с прве строфе.

БОРАЊА

I

Сур детао у граб кљује,

у граб кљује, поручује
телеграфски, све кроз сиже:
тек је душа зрнце риже.

Праскозорје са Борање
црвенилом сноп оджање
и облије трбух змији
у светлосној утопији.

Сипи полен, сипи лирски,
чудотворно, алхемијски,
а ништица шишти, шкљоца,

гута мајку, гризе оца
и оштрећи љуте канџе
љушти кору са наранџе.

II

Горски ветар отпирује
машу с лирске материје
и с грмушом сриче сиже:
тек је душа зрнце риже.

У свести ми сјаји трина,
гора сиња и самштина,
са црвеном укосницом,
полуплава и са птицом.

Ништећи се собом самим,
мислим зрачим - а ја тамим.
И мерећи стварно стање,

губим жицу, губим ткање
и промећем кроз празнину
празан чунак и тишину.

III

Скруњује се у резиме
Rosa alba место риме,
а уз рефрен пламен лиже:

тек је душа зрнце риже.
Кроз поднебље полуседо,
дан и поноћ, упоредо,
једући се, док се топе,
од две сенке нулу склопе.

Са Борање, невид-горе,
облаци се завијоре
и тукући жито, поље

преко Цера одгргоље.
А све потом што се чује
муња палцем потписује.

ЧУДО У ГЛАВАЧИЋИМА

Т о што врана с коца гаче,

То се неко чудо гласи.
Бео рубац са крстаче
лепршањем свећу гаси.

С Главачића ено клеца,
и с точкова пламен баца,
божја чеза са три свеца
и тисућу три мртваца.

Лудибабе, нарикаче
и врачаре црне, смеле,
сваница се о skut каче

те им бошче, рухо здеру
с вештицама што су јеле
кукурека за вечеру.

КЉУЧ ОД КУЋЕ

I

КУЋНО СУНЦЕ И СНЕГ-ЧЕДО

И з вечери од присоја

по зделама пламса боја.

Собна светлост с окна тоне
у смех свеца са иконе.

Кроз босиљак врх колевке
зрца стакло петролејке.

Прокапњује златно уље
на трonoшце и црепуље.

Кућно сунце и снег-чедo
засијају упоредo.

КУЋНЕ ДУШЕ МИРИС

Залелуја кућне душе мирис.

Радоснице играју се подно
окна сенке. (Обликујем рондо.)
Зрак кућевни прожму нана, ирис.
У ормару жут осмејак: дуња!
Пахне духан из сукненог гуња.
Залелуја кућне душе мирис.
За зрцалом гранчица од дренка.
Голо тело - јабука руменка!
Уздуж собе пукнут мограњ, гримиз.
Руј-стидница зуји о вретену.
Веје перје - зујац у рефрену.
Залелуја кућне душе мирис.

МАЛА СОБА, БУНЦАЛИЦА

Бунца здјела подбјелом. Грцав смијех кувара.

Испарава воњаво тежак воњ из одјеће.

Глуво доба, глунница: гуја преко дувара
и два пара волова. Пропух чунке промеће
успари кроз упретке. - Шкрипне штапац с
разбоја

и прошкриње шкрињице (у вријеме разброја
међу будним стварима): Једног давног
љетника

видјеле смо похару, неке грубе момчине
како краду дукате; видјеле смо грешника
у свијетлој кошуљи гдје набраја злочине

при свијећи дрхтавој. - Лупне трупац трупчићем
у таванску гредицу. Свирну врата сипљиво:
мрачна шпила - пећина. Из пећине с лучићем
Зубобоља прозуби крезаво и шкрипљиво,

као зуб да скруњује: Гушобољо сестрице,
испљуваљку испљуни, те развуци повјесмо,
па да, сејо, гледамо како праште свјетлице
око врућег шпорета, гдје дјевојче болесно

бунцалицу мрмољи: Смук ми пије очице,
сиђи, свече, с иконе међу моје кошчице...

МАЛА СОБА: ИСТЈЕРИВАЊЕ СТРАВЕ

Б

аца лонац кљукове: куља пара собицом.

Размиле се стрáвчићи: двоји, троји, четвори.

(Окади ме, мајчице, повратичем, лозицом.)

Хватају се тавана: вампирићи, бјесови,
шијоглавци, вилуше и промаја у сукњи.

Бајалица забаје: Кошутнице, устукни:

чекају те сватови и о трну врпчице

у шумарку лесковом, гдје свијетле чешљеви

кроз вилинске маказе. Извуци се, кртице:

пламти лампа лептиром, бијел-лука чешњеви

љускају се с вјенчића. - Мала соба, бувара.

У бувари бѹвчићи. Зукте муве златњаче.

Пред чинију с угљеном чучне баба глувара,

тепалицу прослови: Кјекетуше, крастаче,

у жајицу бјежите. Измоли се, стјавице:

жижи жижац с виљушке; испод пјага земја се
смије жутим зјевчићем; музе змија кјавице
пун мијека чанак је. - Сувим кашљем креја се

са цјепала закашље. Капне мјесец катраном.

Окади ме, мајчице, милодухом, шафраном.

БАЈИНА БАШТА: БОЛНИЦА

У

врућици путујем: у сну звече ораси,

двоколице труцкају. - Мјесечина, макадам.

Во и крава вуку ме. - Спуштају се појаси

с таванице, с пенџера. Бацам цјепке, нападам

вукодлака, вучицу. - Вјетар ватру повраћа

из тучане фуруне. - Миле сеје, двобраћа:

Ранко, Мара, Милија - Ђамил, Тахир, Фикрета.

Грашке зноја цвјетају. Проточила одјећа:

лажигаће, кошуље. Пили бисмо сирћета,

пили топлу јомужу, кад се рано с пролећа

пјени преко ведрице. - Задрндају дрљаче

преко прага, патоса; неко проспе љешнике;

нешто црно, рогато, протурило бркљаче

и пробило гркљане, па нас вјеша, грешнике,

и низ ходник односи. - Окреће се болница:

коло води Бунило, у шаџи му метвица;
младожења Хрипавац, невјеста му Грозница;
Хитропреља пристиже - подврискује преслица.

Окреће се болница. - У пламену шарлаха
таласају јецаји: Дај-нам, мај-ко, кај-ма-ка!

ЧИТАЈУЋИ ДАНИЛА, СВЕТИ МАРКО

I

Ч

итајући Данила (књига Башта пепео

где се суђе помиње, послужавник, рецимо,
и матера Кишова) - ја се сетих: предео
родне куће сјануо; из пећнице пециво
румен мирис испушта у дуванску маглицу

(јекавицом настављам) - а ракијску стаклицу
(као дукат, ћилибар) вијенац је ракије
(прстен сребрн, мјехураст) расцвјетао пјенасто.
Крсна слава, Марковдан: софром тамјан (тамниј
бива око углова), а свијећа перасто

жут заперак испреда; гости сједе, причају
(политика тема је), згледају се, шапућу
(неко се и прекрсти); кључа шљивка: титрају
пламенице дуваром. - Као да се на кућу

свето миро просуло. - дим је плава кудјеља,
с наборима хаљина; сјенке врвеж изгоне
поврх шкриње жутнуле. - Има божјег удјела
у кућевном жубору, у зрцању с иконе,

у пјесмином распјеву: Крпљен живот, крпија
а кроз прсле прозоре прелама се Србија.

II

А кроз прсле прозоре прелама се Србија
бехарају маџарке. - Ко ме ли се природа
у сретање спремила? - кад је живот грдија,
таљигање, педепса, а свијетом изрода
као пасјег накота! - Бруј пчелињи: такуше

цвијетом се осуле. (Не бјежите мракуше
и вас здјеле чекају.) - Тече пјесма сјетница,
кроз тавнину присјетак: играм вепра Путаља
око дуда квргавог. (Сабља ми је преслица
с дјевојачком обрвом.) - Од јутарњег гутљаја

крижају се, претичу завијуци арије:

Гором језди, гора, про... (Простор свјетлост

креснула.)

Хрускам коцке шећера из новинске хартије,
ћирилицу сричући: Пе-то-лет-ка кре-ну-ла.

Широм врата смију се док гуслице грцају:
Трећу свеци врго... при... (Приказују муње се
разгаљеним гостима.) - Мачку очи зврцају
у пијевца куваног. Лањске дуње, дуње се

злате окном натруло. (Лебди црква у кући.)
С колијевке братац ми поцупкује гучући.

III

С колијевке братац ми поцупкује гучући,
а кроз жамор чује се: Таши-таши-танана,
пао четник с тавана. Голуб, врабац: гугу-ћи,
дријенком се за-ки-ти! (Ријеч ми се распала
на шарене слокове.) - У прозорском стаклу се

огледају брегови: вјетар духне - такну се
процвјеталим трешњама. - Мати колач износи,
босиоком начичкан. Око стола аура,
тишинини незуји. (Свети Марко, хитро си
жито с браде просуо!) - Као зрела махуна

када сухо запуцка, тако знаке крстове,
роморећи стишано, чељад круни низа се.
Врте руке четворе, уз трзаје Христове,
врте колач - скрше га. - Хљебна душа зиба се

врх трпезе препуне, а класом се свинула
над чинију с ракијом. - Сјен патосом, копрена
(танко ли се опрела!) у прочељу синула.
Шпорет ватру смирује. Трепти чаша тропера.

Зрцај, зрцај, чашице - радуј кућно кандило:
кућа ми је прољеће што се маглом наткрило!

СВЕТИ САВА: УРАНАК

Гргољају млазеви. Топла водо, топлице!

У мајчиним рукама пјени сапун „мерима“.

Пјевај, пјевај, фуруно! Лампа, патос - локвице
пјенушаво шушкоље. Сребрнaстим перима
мраз голица прозоре. Купајте се, смрадићи,

нека прште капљице! (Босиљкови цватићи
потрусили шафољ су.) - Брже, брже, соколи
пожурује отац нас - служба рано почиње!
Морамо се прокрасти: да не чују у школи
да сте били у цркви. - С дувара се откине

перјаница радосна пламеновог зумбула.
Спремамо се, журимо. Шуште тврде кошуље,
исткане од конопље. (Је ли сова уснула
кад се с крушке не јавља?) Свијетле се стогуље

у зрцалу обзора. Цича уши изгриза.

Крадемо се, звјерамо. Свака стопа мјери се.
(Јесмо ли и лупежи?) - Пун је исток гримиза,
милосрђа божијег - а притуљен цери се

школски шпијун, одборник, на црквеној капији...
Ускликнимо с љубављу Другом свецу, Партији!

ПРЕТРЕС КУЋЕ

љивом бехар - пролеће. С пропланака, с гајева

дјевојчи се природа. А у кући претрес је.

Мамицу ти четничку, гдје је слика Краљева!?

виче тројка скојевска. - Затурила негдје се

одговара дједа им. - Шкрипе шкриње, полице

кревет срушен, проваљен, а климаве столице

под чизмама крцкају. (Скочи мачак с пенџера

уврх трешње попне се.) - Претурање, лупњава.

С пећи чунак тандркне. Из раздртог џемпера

испадају ораси. Тресак, вика, гутњава

зачују се таваном. - Кријеш вуну, пшеницу,

мамицу ти четничку! (Смрси старац у њедра:

Нисам четник - Србин сам.) - Краву ти

чесницу,

хајде подрум отварај! - Бурад, каце и ведро

испремећу момчине. - Угледају празан рам...

Цикне један чворугав: Нану ли ти нанину,
немаш слику - имаш рам! Зар те није, стоко,
срам! —

Кундак, шака - дједов крик. - Кроз копрену
тамину

крену даље скојевци. - А из гуња убога
шушка дједу сличица Краља Петра Другога.

КУЋА

Крсте се зраци изнад чиније:

светлост и тама мукло крваре
на љутој стопи црне линије,
куд сове ноћу дрежде, глуваре.

У пећи гори дрво шљивово:
гребу се сенке, шапе мачије;
с пенџера буљи око дивово
у обрви му гнездо сврачије.

Облије пламен грлић тестије
боје хитају. То је, у ствари,
љубичаст рубац епилепсије,
што гони тесто преко тепсије,
од којег цвиле лонци, ормари,
и дивљи гости ломе трезније
Колач сумрака, док им ногари
стола храстова гризу табане.
Свирају с прага дуси вратари:
чивилук урла, дере мараме.

Загрми кревет, пукну тренице.
Размахне светац гвозден-вилама:
запрште собом ватрен-стрелице,
палећи крила мрачним силама.
Тресе се кућа с крова, с темеља:
јауче Среда, кука Недеља,
чангрља поноћ дрвен-жлицама.
Тек кошчат-рука костреш-старице
испружи храну гладним птицама,
за смирај душā зделу варице.

ДИВЉА КУЋА

Р

асту куму копита, чељадима рогови.

Испред прага колу се купине и глогови.

Пролајале кокоши, пас на леглу проквоче.

Скикне коњче с корита и помије полоче.

У качари волови пију жежен-ракију.

Бубња прасац трогодац у чамову баскију.

С магаретом пилићи, с крушке коза мјауче,

а дјечица никако да буквицу науче.

Кашље сова с цјепала, кашље тупо дремљиво.

Плесниви су хљепчићи, у кући је мемљиво.

Крцка мачак орахе под зовицом цвјеталом.

Шта с телетом троглавим, шта са кравом крепалом?

Кров зијевац зарже - скопча вјетар узду му.

Олистала буником крене кућа у шуму.

А У НУЛИ АЗ

То што лије - то је лирска злоб.

Змија главу сколутне под реп
и трзајем залелуја зоб.

Шумско сунце ублажује коб.
Бивша љубав, тај сунцокрет слеп,
прошлом бојом сенчи летњу доб.

Под уштапом прогледао јаз.
Шуми нула - а у нули аз.

II

АМБАР

К укуруз цури.

Лунина локна,
жиг у фигури,
рогачи окна.

Пшенично жито
пузи уз кваку;
павши у сито,
уплаши свраку.

уз жамор ражи,
село се цери
лајући лажи.

Тек зрно зоби,
Док беже звери,
у сну се здроби.

КАЧАРА, МЕСЕЦ ПОЈЕДЕН

К ачара: Месец поједен,

уснуо казан чучавац,
размрежен паук губавац,
пацови, хлебац доједен.

Зацвиле руде, процепи
и шкрипну колски точкови;
ђаволу севну поткови
и цреп се с крова отцепи.

Падају гнезда врапчија;
ушима стригну с тавана
четири глува балвана.

Потече тама качија
и прогна пропук духове
кроз шупље бачве дудове.

ВАЈАТ

Ч екрци, разбој, кануре.

Пуцкају сура повесма.

Уз окно сјаје татуле.

Невеста лежи болесна.

Расеца месец богазе

и чедно пуни чиније.

Из мрака ткале долазе

седају око синије.

Кроз врата хрупје костури:

забрује пређе котури

и звече цеви, мосури.

То душе траже потпору

у свакој баџи, отвору,

по жутом ноћном фосфору.

ПЧЕЛИЊАК

рабежан сумрак гута гугутке,

лоче сурутку, плује угрушке.

Проспе се дремеж ћука, јејине

одложи алат племе пчелиње.

Светац у дроњуку воћке спарује,

бада се жаром, крпе спаљује.

Колица шкрипе. Тмуло трутови

гуде, брундају. Кућни духови

Вуну дрндају. Уштап утвара

газом прелази - гњиле мошнице

у бакрач с медом мочи. Кошнице,

смиљем кађене, гуши успара

и фујка зефир, врео, воштани,

у разбој ноћни, крцкав, коштани.

АВЛИЈА: БОЖИЋЊЕ ЈУТРО

Није то пејзаж с хартије

ни чија лирска сујета
То вид је чедне магије
у знаку белог субјекта.

Статуе, капе, кипови.
Нигде се нико не спрема.
У снегу леже шипови
под окном које не дрема.

Простире Бела сметове
о црне куће брестове,
где језа с лучем гостује.

То храм је, а не авлија:
крај чесме гола Марија
као да нешто послује.

ПРЕЛЕСТ СЕВЕРА

ЦРКВА ДРВЕНА

I

ој, јутрење: зуји пчела

са плешивог светитеља.

Бруј-ритмови тајних прела

пале лампу Јеванђеља.

Анђеоски, изван зала,

трепне Чедо из јасала.

Чуван сапун, или мило,

расламса се уз кандило.

Стишан ромор: пуцка штица

као суха котарица.

Лепа старост: жижи вера

с лугалице калуђера.

(Жубори ли крај Дунаја
родно биље родног краја?)

Пред Врч дрвен Арсенију
простре светлост Метохију.

Оно Поље опет пламти:
епитрахилъ, божур златни.

За свето се хвата древо
изгуб-племе Лазарево.

II

Вест невољка - позив царски:
регимента - пук хусарски.

(Збаци рима чавке, свраке
међу строфе, у размаке.)

Разрок просјак спусти чело
са венчања у опело.

Жут коњаник психопата

о црквена лупи врата.
Болан сутон - а равница.
Глас је сваки тужбалица.

Тмурним смиљем депресија
из низије тупо зија.

(Благ предео завичаја
плане сенком од очаја.)

Нигде мира нити Куће
а Мошти су путујуће.

Далек ратар, дивни Кнеже,
у ралицу ласту преже.

Пасторала: стока, паства.
Шуми Црква дрвенаста.

ПРЕОБРАЖЕНСКА ЦРКВА: ЗВОНИК С АРХАНЂЕЛОМ БЛАГОВЕСНИКОМ

М

ожда спава по борама Златибора и Повлена

реченица са звоником.

Та мисао је ли ласта која сјајка испод трема
као празник перуником?

Перјаница звоникова затрепери у лепету
изнад стреха земних зала.

С кровног венца, уз брујеве, реч чамала у некрету
низ Дунаво пусти ждрала.

Врх облачја слаповитог Благовесник арханђео
уздигао хаљине је:
прозарује стопалима оно што је усуд спрео
а с колена крин му веје.

Пламса трска крстоносна као подне у жар-вази,
као кад се каже Жича
а Ж слово голуб створи, па га у крст преобрази
над бокором повратича.

БУДИМ

I

Н

оћ се свукла до колена:

пања ево - нема клена.

Жути лишће по брдима:

стара кућа крај Будима.

Заиграла луда карта:

двапут Олга - трипут Марта.

Не множи се него дели.

Са Урала снег се бели.

У три круга једна тачка.

Уврх Сунца лежи Бачка.

У саксије Дунав лије:

бидермајер, фантазије,

чемпрес-древо, бакрорези,

мадригали, сан о брезе.

II

Минуло је с лампом лето.

(Једно смркне - сване пето.)

Разапета о чудима

стара кућа крај Будима.

Златна чаша склизне с руба

изнад стола сјане дуга.

Строп се круни, сени круже.

То се негде смиче уже.

Лудња ли је или збиља:

ваза, окно, стручак смиља,

иза неба детелина,

грах у цвету, чуда ина,

и чунови од биљура

у брујању тешких ура?

III

Спадне књига на три ретка.

У четвртку пола петка.

Жубор креча међу снима:

стара кућа крај Будима.

Отиснуто са површи

о бокал се вече скрши,

па се дигне, расталаса

као жито које класа.

Шарен чардак - блага сенка.

Зашто Пава, а не Ленка?

Сија ли то - о Господе!

златан чадор иза воде

или лебди, у чудима,

стара кућа крај Будима?

БУДИМКА ДЕВОЈКА

Н и прам магле ни тринина тринка,

а очи јој перуником сјаје
кроз векова скрбне пропламсаје:
недевојка - али је Будимка!
удесница, у чајању ждралка,
у прозору трепераво танка.
Ни прам магле ни тринина тринка.
С вертикале - земљом до Солуна!
бруј пчелињи, племенита буна,
расцвета је - она неродиљка...
А кад животне погледом са града,
што прожитне - то се раскомада.
Ни прам магле ни тринина тринка.

ДЕВОЈАЧКИ БРЕГ

Р

уди време: из поднева дојка

сунча смиље Девојачким брегом,
а Реч сушта, вечна непропојка,
колеба се пред Божјим погледом,
чије зрење благог ветра пловка
уљуљукује над лирским нередом.
Тек ми горко трепне оксид траве
из девојке у ребру октаве.

Је ли фреска пламен по ливади,
што расплунут тажи очајање
и пламиња стихом у изради,
или ткачи, кроз лажљиво ткање,
пев одводе - а подсмеху ради
модрим путем у чедно незнање?
Тек девојка румен с пути слије
у Дунаво млечноглубије.

Затвори се у слик месечина,
па он сјаји - чује му се боја.
Изнуђено рекнем детелина,
а коленом већ процвета она
и оспе се, игром тајног чина,
пурпур-стидом са насловног трона.
Тек с девојке, као по диктату,
склизне рухо - а јечам у злату.

Фрулу, коло, студенац, крчаге
(крхотине!) Брег именом чува.
Разабравши, на измаку снаге,
шта се ваља, шта котрља, кува,
он разигра успомене наге
по водици кад мрак се изува.
Тек с девојке зарумени воће
тамном ружом дисове мекоће.

Откриј недра, историјо сура:
позна зрелост у корову спава,
парабола, од бола фигура,
отрже се врежи заборава,
изнад којег као да дежура

у икони девојачка глава!
Тек девојка силуету згради
у јарину, архаизам млади.

КОЛО СЕНТАНДРЕЈСКО

Н

и Бранково виловито

нити тешко Његошево,
него коло што кроз сито
тријерише - витлај, плево!
топонимску бројаницу.
Креснув кремен изнад Фрушке,
пали Месец лојаницу
пожутелим лишћем крушке.
Крени, лоло, и нелоло,
сентандрејско недоколо!

Сине шајкаш - пукне шарка:
Ђур, Острогон, Баја, Ковин,
па Коморан - броди шајка.
Не мирујем нити пловим.
Летим с вилом бродарицом,
уз Дунаво, низ Дунаво
а дан лебди, сенчен птицом,

и модри се посустало.
Живо, руко, шарај слово,
сентандрејско крепи коло!

У пређу се сплео сновач:
Бреме, Виљан, лист с Липове,
те Илочац. (Тече орач
шуми рало.) Ко ме зове
са линије Будмир - Мохач?
Зов убруји у повратич:
бруј раскује словоковач
а мач тргне племић Радич.
Под stoleће орахово
сентандрејско слети коло.

Грабовац је неграбовац.
По нечују шта лелуја?
Оживљује словотворац
шум Шумберка, сев Сечуја:
па се сурва кроз тишину,
с лимских међа, с пивских страна,
с горње Дрине у Медину,
реч трешњева, расцветана.
Из Будима у Сантово

сентандрејско сведем коло.

Изгрејао ластар с пања.

Загасито језик дише,

дишу Чанад и Батања

а ромори Поморишје.

Прожми, ружо Сентивана,

над Сиригом крст из Деске!

Трусе речи с кртих грана

као љуске с платна фреске.

Проткај, потко, и осново,

сентандрејско крхко коло!

Пут по кругу - нигде знанца.

Куд ме води шумна стаза?

Сјај источен из Чобанца,

то је сумрак крај Калаза.

Пантелија, Чип и Бата.

(Слик трепери око газа.)

Отворе се троја врата

а ни Ловре ни Помаза.

Равна Пешта. Вече тмоло.

Сентандрејско где је коло?

Што је било тек оживи
у студији, у отиску,
на икони, на гравирима,
у пламеном златотиску.
Сентандреја круг заврти:
именослов, име пламно,
расцвета се у ведути
иконосно и опално.
Наткриј, вишњо, И тополо,
сентандрејско симбол-коло

МАГАРЧЕВ БРЕГ

Неси, бреже, чудо ти за око...!

Б. Радичевић: *Ђачки растанак*

Н

и градина нити леја.

Скрајнут крчаг - Сентандреја.

Са крајнице заборава

млад се чокот разлистава.

(А Брег овај оно памти

што се згусло, што пропламти.)

уз кућицу - где се лиња

сур магарац - сутон тиња.

Руди светлост полугола

лаким крилом рококоа.

Иницијал: плану Слова

с Орфелина, са Јакова.

У прикрајку, а са виси,

жути свеска Летописа

Рељеф крста: с њега сија

реч прозрачна - епархија.

Урнебесак: грозд-пијанка.

Зри сећањем шљива ранка.

Стањује се лоза иста:

лист најави - не пролиста.

Клецне Црква у колену:

разапне се мрак о трему.

Сентандреја - Васа Решпект.

Давно беше - плусквамперфект.

ПРВА ГРОБНА ПЕСМА

Вечан кут.

Време зри.

Црвен, жут

мрамор бди.

А леже

„во гробје сем темном,

всјем нам неизбјежном“:

Гаврил,

Данил,

Михаил,

Сара, Ана,

Јулијана...

У павит и зимзелен крут, у бршљан-вреже,

куд плови њезин лабуд жут, слегла се самрт:

па сувим звуком брсти лист и хладолеже

лелуја срмом шумора, што тек је нацрт

и бледа сенка шумљења које кроз бетон

ледено лецне, згроми све: смисао, наду,

љубав и радост живота... Тамо где жетон
и карта потребни нису, у леден-хладу,
а на крајњем крају краја, у срцу мрака,
очврслог, у метал сраслог - ту вреде злата:
громке земље добовање, падине зрака,
касови хитрих мотика, топот лопата.

СЕНТАНДРЕЈА, IRIS FLORENTINA

*Помирисала си цвет перунике
Затворила се у небеску круницу
И заћутала*
В. Попа: *Сентандреја*

ледам ли те зракопловну, валну,

у гирланди јесенске фасаде,
или слику раскриљујем жалну
у матрицу коју свако знаде?
Ја назирем жишка трепку тајну
у недоба, кад фарови раде:
пејзаж песме Брига материна.
Сентандреја, Iris florentina.

Пуклост брескве с вечерњег налоња
проспе целов кућом по некући.
(Чија рука под орахом коња
у зрак преже?) Топал нар ће пући
у копренки под дрхтајем торња,

што ће језик у област одвући
којом жижи печал невестина.
Сентандреја, Iris florentina.

Градитељство: мрамор и пластика!
(Куд се губим - плутам ли непутом?)
Неизбежно гласне се класика
свадбом смеха у јаблану жутом...
Крст с јабуке - железна јасика!
пусти крила чашком изасутом,
мелодијом звучног карантина.
Сентандреја, Iris florentina

Тече к небу витка балустрада.
Врх апсиде (чувај се аспиде
да не буде песма накарада!)
видела се пределом развиде,
над образом склада од несклада,
па се сенче, кратковеки виде,
модрим сјајем уморних планина.
Сентандреја, Iris florentina.

Пламте равни порфирним покровцем.
Девојачки замирише роба.

Среда петку намигује новцем.
Краков, Пожун: трговина добра...
Што звецкало радосним прапорцем,
замукло је у шоботу гроба.
Лепу пропаст у стих сморен прима
Сентандреја, Iris florentina.

Град је овај престога икона,
окер платно, лана светлуцање,
самогласник благога напона,
шум минуо кроз липово грање...
(Крепко пахне тамјан из приклона.)
да се речи чамом не учаме,
перунико, грани с балдахина!
Сентандреја, Iris florentina.

Као писмо прашно, непослато,
жути време по клонулој цвасти,
делујући пусто, распродато...
Но запојмо припев љубичасти
(ни ћутање није неко злато)
испод мота кад блесну пиластри,
уз брегове светлост недељина:
Сентандреја, Iris florentina.

КРУГ РАЧАНСКИ, ДУНАВОМ

I

ПУТ ПАНОНИЈЕ

риждило лето булке невене

а слику слутим кроз очи жита:

иконоцрвен, с међе племене,

понире Осат у сплет ракита.

Манастир Рача: порфир-графика,

добростив поглед, радост простоте.

Расте, као хлеб, свјетло са кика

а кроз оно Љ, Љ од Љепоте,

вечерњи псалам вођицу слије

у Дринин надир пут Паноније.

У сјенци липе поје братија.

Подржи, Боже, бруј над животом!

(Нека ми свирне црна хартија

музиком рала што шкрипи чотом!)

Љетују бачве - жути ракија.

Преписном књигом руменак трне.

уз фрулу ћука шушне мантија:

монах Теодор разбије грне.

О брвно бије са речице бук,

као да чита: рци, буки, ук!

С врбовог пања свјетлуцне лишај

златасто зелен. Гугутну букве,

запиште пилад: грабљивац мишар

суноврати се, у повор сукне.

Видјелом љетним дежурни светац

ланено пламка и сунча здјеле,

шумске, ливадске. (Кроз десетерац

глаголом трајним - љескај, предјеле.)

А боров вјетар куд би да вије?

Пут сињег мора, пут Паноније?

Недјељно подне: брује пчелице,

смола мирише - пућка цицвара;

лукац са трема баца свјетлице,

а поврх смока титра испара;

приљежно зоба раж из крабуље

коњче шарено; пропук мириса

тамјано пуше с топле кадуље;

играју момчад пале и клиса.

Дише пшеничник, мек као сунђер.

Младицу купа рибар калуђер.
Тихује овде мала болница,
љупко кречена. Лице сушице,
печал, проказа - сеја огњица.
(Одише зраком прах од душице.)
Прилазе руке - слезно, с титрицом
тјелесној муци, душевној скрби.
Губа се краде друмом, живицом.
(Круне се красте - падају зуби.)
Отроче мију монаси врач.
Дамјане свети, цјелбу прозрачи!

Игуман Јефрем усрдно моли:
„Помози, Јаки, убрани, склони!
Радуј нас, Благи, и осоколи!
Жераву сручи у слух сотони.
Помози воћки, ливади, косу
љескици, деру, коњу и волу.
Погледај, Вишњи, љепојку осу
што зуји чашом као у болу!
Брујницом борје нека забруји
кад чактар клепне у алилуји.

Помози, Добри, убогу, кљасту

сиротом дјелцу о посној храни!
Одржи рујак у сламном пласту,
миризме, уља, пољу подари.
Одагнај, Моћни, напаст, бољезан,
састукај пагуб и зло утуци!
Безазлен ходим, дршћем опрезан,
с главом у торби - с крстом у руци.
Чиме се храним, тиме се пашем:
Молитвом срца и Оченашем.“

Чадорје брежја, плакат изложбен,
врисак узбурка. (То пијан, можда,
пребија жену, очајем сморен.)
Налетно чудо, у лику моржа,
баштину хара. Палеж! Похара!
Гори намастир у метатези.
Радосно словце крепког тропара
плакаће негде о ломној брезе.
Чује се кашаљ, тежак, хроничан
уљаник тутњи, параноичан.

У књижном фонду графијска кретња:
дрхтуре титле, млади јатови
пале крстиће - азом пометња,

а цијуче ци. - Алфабет слови:
„Где ли су иже, добро, јест што сја!?
Прхнуло фрт је, у шашу ша је:
збјегло хер под јер - а у честар шча.
Фита се пита с ижицом шта је...
Улиј у путир са требника крв.
Вједи се леди - не чаврља чрв.“

Тамјан удахнув, склопи корице
литература. Изнад конака
у припјев жалан сведе појнице
лелујав појак гипког кондака.
Оспе се врлет крсним знацима
а миро тече кроз мјесецослов.
Маглена руна по врбацима
разруни хујем орах богослов.
Гдје ли жубори, кад букће слама,
најлепши псалтир међу шљивама?

Суморна журба - селидбен немир.
Згубљено блекне овца Мраморка.
Униру сјетно души у свевир:
мачак Гаврило, кокош Грахорка;
брашнени титрај из воденице;

вечерње пламно - одејаније;
просутак јечма, пламак сјенице;
појање - прело најтананије.
Свештенорујна куд лила жерав
збациће стихар лахор перајар.

Прте иноци свете окрњке,
што се чатило, што се жагрило
што је кривено ноћу у трњке:
Стефан рипиду, Сава кандило,
Иринеј ризу, сребрни оков
евангелија; а Јевтимије
горјели минеј, ланени покров
и комад чела Светог Илије;
Павле жличице, паљен часловац
Јеротеј перца и медни лонац.

Растрепти лептир молитвен цитат.
Поднебљем вене тиква жутила.
Капнувши тмурно у душин нитрат,
црну је лампу вечер уждида...
(Ни приснога ој нити ведрога еј.)
Са пустог гумна магаре ревне.
о налоњ тресне крњ полијелеј.

Послује пошаст послове дневне.

Јаукне овчар с врха Кицеља:

њему је благо тмуша изјела.

Тиња рукопис титласто саткан.

„Сије писах аз!“ - писар завапи.

А клетав чини инок Кипријан:

„Тукла те туча јајастих капи,

губо, пагубо! Траг ти се утро,

трњем газио, псећи наките!

Глуво ти доба кад сване јутро

у кам згодио вражији скоте!

о трњу гњио - рђа те јела!

Сјеме ти било пухор пепела!“

Изнад црквишта пламте облаци:

тако као да жале иконе.

Умиру пчеле - туже просјаци.

Не чују воде своје изворе.

Јагњетов лелек преко гудуре,

што нагон буди звјерки, морији,

жалости биле, сјени уснуле

тај болак древни, најисконскији.

Разроко свјетлост с бунике грије

а братство хита пут Паноније.

КАО ЛАЂА ПО ПУЧИНИ

Ден же и ношт бегајуште... от места на место, аки корабљ в пучинах великаго океана бегствујемо.

Арсеније III Чарнојевић,
у Писму од 29. октобра 1705,
руском посланику у Бечу

I

Ј аблан-пера, рит до рита.

Јато врана са ракита.

У зев Куће рашчлањене
маховина с црепа блене.

Тмурно тоне придев зиме
у окрњак месечине.

Скончавају, кроз неместа,
ратник, овца и невеста.

уз невреме време пузи.

Лутај, роде, по каљузи.

(Римовање не смирује
но несрећу раскриљује.)

Јовановић је ли Паја
она звезда изнад гаја?

II

Полијелеј. Сухо уље.
Стргнут печат с хрисовуље.

Изнад леле тужи јао.
У мочвари мрак заспао.

А сећањем, валовито,
уз брегове крене жито.

А Љевишка, а Љевишка...
Модри ли се она жишка?

(Постојиш ли, постојбино,

или маглом вејеш, трино?)

Златаст вео с Богомајке

разапне се о заранке.

Прекрсти се ребром, крове,

над свиралом кућне зове.

III

Тескобно је. Крик у дистих:

Чарнојевић, трешње - триптих!

Изван кобне патетике

жижи рубин тавне слике.

уз кубе се пали јечам.

Звечне метал: Призрен, Звечан.

Каменолом који лети,

арханђели то су Свети.

Ластавицом трепне стреја.

Ланен глас је Сентандреја.

Реч до речи - дрхтав додир:

прстен, рука, златан кондир.

Кућне сенке, у трептају,

не гасе се - а не трају.

II

ВИСАРИОН РАЧАНИН: РАЧОМ О ПОСТУ ЧАСНОМ

о церов-горју гдегде врана, гачак,

пламенак траве да ми светли тмуша.

Ни хладов хладак ни од влакна влачак

а гладан што сам, то ме ђаво куша.

Крај глогов-трна кукурек и свлачак.

У лањске Цвети увире ми душа.

По церов-горју гдегде врана, гачак,

пламенак траве да ми светли тмуша.

Колебљив ходим - у јединству тродел.

Теготу своју увијам у рондел.

Окрепи, Боже, макар душин подбел...

У доба поста Христос је маслачак.

По церов-горју гдегде врана, гачак.

ПРОХОР РАЧАНИН: ЛИПА РАЧАНСКА

У

цркви липе липов бог се светли,

а дружба пчела, приљежно, у срху,
имање тече. (Збожен, крцат стрепњи,
са срца круним молитвицу крхку.)

По пелуд-царству стадо пасе, гуди
што службу чини просјаку и луди.

У цркви липе липов бог се светли,
а саће јуна као квасац буја
и попак жеже, и жубори гуја.

Тек сјајак ланен (анђео ли, цвет ли?),
кроз свето руно (блажен, душо, лан ти),
у сабор-коло с пропланка упламти.

У цркви липе липов бог се светли.

КИРИЈАК РАЧАНИН: САН У ИСПОСНИЦИ

љивике гужва рачваст налет ветра.

(Потеци, снаго, извору у ждрела.)

уз гудбу крушке брег се брегом пентра.

Са тмастих руна зажуборе прела.

У шпиљи рог је, точкови у клипу,

а бразда жудна гуши ралу шкрипу.

Шљивике гужва рачваст налет ветра.

Из једрог ткива - прсла тикво с међе!

поцури влага, пламћу месојеђе.

У бокор-сплету премећу се бедра

и чвор се дреши кругом коловрата,

а сеник крцка - творижу му врата.

Шљивике гужва рачваст налет ветра.

ДОРОТЕЈ РАЧАНИН: СЛОВО У ПЧЕЛИЊАКУ

У

з трмке трајем, молитвен у брују.

Уљаник брунда. Стото ми је лето:
од седме појем ромор-алилују
и с брега читам небеско решето,
док слушам псалам пчелињи са чичка
и духом палим тамјан јеремичка.
Уз трмке трајем, молитвен у брују,
а нарав моја јестаственица је,
што истим чином узима и даје.
За обед седам Тучу и Олују.
Тренутак снолик: гледам се из гроба,
а гозба тече - сјаје света оба.
Уз трмке трајем, молитвен у брују.

ТЕОДОР РАЧАНИН: ЖАЛ ЗА ДУДОВИМ БУРИЋЕМ, КОЈИ МУ СЕ, ПРИ БЕЖАНИЈИ, ИСПАВШИ ИЗ ВРЕЋЕ, ОТКОТРЉАО У ДРИНУ

Још котрљ чујем, мученице жута,

и удар тмуо. - Кућа наша мала
у звуку траје, мада распаднута;
а мирис њен ми, црнилом од зала,
дошумив крепак, злати се и брчка
од јутра раног па до доцног цврчка.

Још котрљ чујем, мученице жута,
а здела наша негде труне, хлапи,
док јесен капље. - Бескућница зјапи
и горко пече она прљут љута
низ коју бурић дао се у Дрину...

А тек је сјао шљивик у рубину.

Још котрљ чујем, мученице жута.

ИСАИЈЕ РАЧАНИН: ЖАЛ ЗА РАЧОМ

З

апламсај, смреко, модрим бобицама

из руха снежног, око Јовањдана.

Ја горак појем: душа ми је слама,

у каблу Раче борком податкана,

па сињац скрбан самујем у Јегри

а јесен ради као црв у језгри.

Запламсај, смреко, модрим бобицама.

Из дринске магле јабуке ми сину,

те бојом лечим пуну раздаљину,

куд, лепи Боже, печал лучем плама,

у ланен-платно увијена чаша,

врх које круним ромор Оченаша.

Запламсај, смреко, модрим бобицама.

НЕПОЗНАТИ РАЧАНИН: ГЛЕДАЈУЋИ ЗЛУ У ОЧИ

Зло је мени прозборило

кад је врата отворило:

Добро вече, сјајна трепко!...

Стижу Тројко и Треперко.

Зло је мени гугутало

кад ми руку усукало:

Једи књигу - гутај слова,

трепет-лиско јасикова.

Зло је мени намигнуло

у крстима кад жигнуло:

То што пуцка није коска

него пламен жедан воска.

Зло је мени шапутало

кад ми грлом скакутало:

То што шуми, мрво жива,

шум је руже са сечива.
Зло је мени цијукало
кад ми ребра чијукало:
Ја сам свећа, цвете бели,
што ти светли док те цели.

Зло је мени тихо рекло
кад ми гвожђем уши пекло:
Ја сам игра - нисам злоба,
играћу ти око гроба.

Зло је мени чаврљало
кад ме мраком котрљало:
Не јадикуј, прашко снега,
ја сам алфа и омега.

ЈЕРОТЕЈ РАЧАНИН: ПОНОЋНИ ОСВИТ „ПУТАШАСТВИЈА“

I

реје ми руку пламен с купине,

ужарен рубин путешествија.

Душине флоре кад зрак угине,

с вечерње Гроцке у молепствија

сазвежђе брежја порфиру слије,

хлебовни пламен с проскомидије.

Греје ми руку пламен с купине,

а тело гали мисирска топлост,

док нагих жена пламена голост,

са свиле Нила, кришом увире

у реченично жубор-гориво

тинто румена! - Неизгориво

греје ми руку пламен с купине.

II

О сипка звездо с Тариног гаја,

потруси прахом фреску гудуре,
монашке шпиље, лавре Синаја!
Што руке Божје тму не устуре
да пукну поља пламсањем нара
од Сентандреје до Хиландара!?
о сипка звездо с Тариног гаја,
ублажи удар ритмичких бура
у зрело саће стилских фигура!...
С црвеног брега, као с ватраља,
стада, у грозду, уморно слазе
низ потку ронда - у пејзаж Газе.
о сипка звездо с Тариног гаја.

III

Проспе се књигом светлост с Јордана.
С ижице младе голуб узлети.
(Је ли то словна фатаморгана?)
С блажене Раче - о бојо Цвети!
словом се крсте дрхтаве власи,
врбовог шибља иконостаси.
Проспе се књигом светлост с Јордана,
па тече писмо, рачанске школе
подгајен жарак, а шум тополе
у жут ћилибар михољских дана

тиховно своди са фрушких звона
светао сазвук Сион Сиона.
Проспе се књигом светлост с Јордана.

ГАВРИЛ СТЕФАНОВИЋ ВЕНЦЛОВИЋ: ПОЛИЈЕЛЕЈ, ВИЊЕТА

Н

е дршћи, руко - хартијо, не веј:

с љубавних боја већ цури лето.
Стрепери, жбуко, у полијелеј
светлост с присоја, које, распето
о немир сна ми, тмушом келије
изгони румен из шефтелије.
Не дршћи, руко - хартијо, не веј:
са Божур-поља мастила лију
у срцаст цртеж с осам очију,
од чијег луча (као да Егеј
наранчи морској отвара кришке)
пали се свећњак - а гори лишће.
Не дршћи, руко - хартијо, не веј.

ХРИСТОФОР РАЧАНИН: СЛОВО У ЗОРИ БЕОЧИНСКОЈ

Тек листак жут сам међу иноцима.

Са смежур-шака сплет ми вена зрачи.

По расеј-пољу год за годом клима,

а жагор пада с вашара у Рачи.

Суварак ја сам, крцкав прасак сушке

из тмушних шума крстом горе Фрушке.

Тек листак жут сам међу иноцима.

Кривуда писмо: рука ми је брена

а иницијал сенина је сена,

без јечмен-класја присећања трина.

У псалтир-ткању слово иже свело.

За словну румен залази ми тело.

Тек листак жут сам међу иноцима.

СТЕФАН РАЧАНИН: У СЛОВНУ СЛАВУ

Животу збир су минуси и нуле.

У словну славу јасните се, фруле.

Да боју држе титле, лигатуре,
орнамент биљни, звериње фигуре;
да Слову буде лека и тинктуре
од зрелог уља, јесени кад труле.

А рука моја нека злопати се
кад дршће стило док руменим списе.
У часном строју блистај, правописе,
са чедних речи што те обасуле.

Ја жалост своју претачем у дивит,
у дијакритик, апостроф и спирит
с иницијала капље у ме чивит.
У словну славу јасните се, фруле!

БРУЈЕВИ

ROSA CANINA

Сјани ми, сјани, дивља ружице:

ово су часи распуклих сања.

Узалуд тржем прозукле жице

у вражјем колу около пања.

Огласе струне трзај ужице:

много је збиље, грозе, хроптања.

Засветли небо и прхну птице

кроз јасну сузу у бела сјања.

У зрелој јези сурога иња

цвати ми, цвати *Rosa canina*.

Из мене сјаји гљива лудара.

Са чамов-даске пишу ми чавке.

О тмурно подне лађом ударам

и бродим, бродим без једне јавке.

Није ли биће гашење жара,

пелинов цветак у крилу мајке,

пахуља жарка што се разара

и хрли, хрли од жеље жарке?

Сели се тело у чашку крина:

цвати ми, цвати *Rosa canina*.

У срцу здробљен светлуца кристал.

Цијуче душа, капља с извора.

Захује живци уз дробни лишај

и пече зумбул, зумбул отрова.

С ивањским цвећем, ливадо, истрај!

У смерној тузи ромори гора.

Зелени бреже, дугом заблистај

и пламен свуци низ лице створа.

Са усне усна латице спира:

цвати ми, цвати *Rosa canina*.

Ја гледам у свет очима била:

и видим сенку - И видим крила,

и слушам како кроз мрачна ткива

жуборе уре и туку била.

Ја чујем жамор ушима смиља:

ни тајне споне потмулих сила,

ни плаха вода, ни ватра жива

не знају тајну мојих тамнила.

Из срца Оца кроз срце Сина

цвати ми, цвати *Rosa canina*.
Од румен-јада и од зрелине,
ја јездим белцем, јездим, царујем
уз жубор-море, преко планине
и свакој драчи дукат дарујем.
други је живот иза црнине:
са другом дружбом онде свањујем
и синем, синем уврх стрмине
са друге булке грејем, жарујем.
То жалба није но песма ина:
цвати ми, цвати *Rosa canina*.

Ја гинем, Мати, лудом матицом
и тргам грозје, тргам купине,
и витлам, витлам божур-палицом,
и Трпим, тупим трулеж трупине.
Вине ме ветар, yine лађицом:
од вреле жалфе печал угине
и лине, лине худом стазицом
са химен-хума блесак буктиње.
Сабирци моји немају збира:
цвати ми, цвати *Rosa canina*.

Златну ми шкрињу чворак раскује:

освићу цесте, светле богази,
од моје руже флора страхује,
кроз мене ружа с ножем пролази.
Спушта се паук с празне чахуре
и жедан преде, у лов полази.
Псалтир ми чита јесен с махуне,
а паук граби, паук долази.
У шупље гајде ветрина свира:
цвати ми, цвати *Rosa canina*.

Расцепом свести цвили ракита.
Селену хвата љута грозница.
Од тешке звеке сјајна накита
пуцају вене, дрхти лозица.
Ја трошим страсти просца што скита:
с међе ми гране рујна горчица;
круни се облак, круне се жита,
круни се у ме ружа божица.
У чедном часу чулнога чина
цвати ми, цвати *Rosa canina*.

У игри варки жаруље кресну
и нема ноћи ни има дана.
Од лудње судње љубице кресну,

пакао с рајем под сунцем сања.
о леден камен небеса тресну
и с венца плану седма свитања.
Казујем тајну, тајну чудесну,
плачем радосним, знаком питања.
Из срца Оца кроз срце Сина
цвати ми, цвати *Rosa canina*.

ЉУБОВИЋА

Г

де је лето, где ли зрење?

Што саберем - буде мање.
Невид-жицу кроз мршење
ја уводим у сећање.
Злато ми је сјај у слами,
а у пређи жубор-нити,
сврачје писмо, дијаграми.
Хоћеш ли ми уранити
пре него ми сенка приђе,
Љубовиђо Љубовиђе?

Не гаси се, ланен-цвете,
јер је лампа према крају.
Не пренагљуј, преокрете:
у биљноме загрљају
израбљујем слез, љубицу
и мој поглед руже коље.
Видим себе - већ убицу!

где се хватам, преко воље,
у ђавоље коло риђе,
Љубовиђо Љубовиђе.

Распршујем пухор-трину:
окитим се детелином
и прометнем у летину.
Глог раздражен месечином
у цветању губи памет:
дивљајући по обзору,
глогослови, плаши авет
и смејањем крши гору.
Да смех тај ме мимоиђе,
Љубовиђо Љубовиђе.

Куд погледам - све сановник:
о језама лебди стење
а реч једна звоно, звоник,
Љубовиђа, жуборење.
Повезујем крај са крајем
и вишњама пуним зделе.
Не знајући шта с очајем,
ја измислим и пределе,
кроз које ми сен проиђе,

Љубовиђо Љубовиђе.
С лептирицом у ушима
хук је мени благо трење,
а олуја, ветруштина,
јасиково треперење.
У жамору шумског биља,
где ме звери препознају,
шуми звезда породиља
и церови лахорају.
Ко из шуме да изиђе,
Љубовиђо Љубовиђе?

У шебој се мрак облачи:
то кошуљу љушти гуја.
Језеро се разрогачи:
зачује се алилуја.
Таласају таласони
и гледају у ме нуле,
промичући, у колони,
кроз магију и формуле.
Из очију сјај одиђе,
Љубовиђо Љубовиђе.

Крстећи се рузмарином,

пред просјалим руменилом,
тек трагове скријем крином
и узмахнем црвен-крилом:
уз крилате крајолике
лети Месец у каруци
у бојама журе слике
и размичу међе звуци.
Шта из шале произиђе,
Љубовиђо Љубовиђе!

РУЖА БУДИМА

лане ми свећом с хума дивизма:

по кућној коцки планине, равни,
напуклост ствари, видик астрални.
Колико светла у речи призма,
кад зрачно прожме грижу савести
чаром јесени - пуклих ципела,
с разврз-пертлама - што се испела
врх пропланка ми тмурне подсвести!
А пламсај бића - као судбина
прати ми сенком ружа Будима.

Грозницом окна дрхти светлија
потка предела, коју проткају
нерви цвали ми по руј-очају
родних брегова - а симетрија
лирског облика, немир-икона,
зебњу разигра ритам-сликама,
што ме узносе брујем, искрама,

из растрз-стања над крст изгона.

А песма где је сјај изгубила,
девичњак распне ружа Будима.

о снаго зрења, радосну звонкост
алкоголизма пејзаж већ слуги!
Фрулни ми, фруло, зрелином пути
благих удола, док греје топлост
божјих намера, чије обресе
дахом распрхнем: да у опсени,
у распрснућу, звук ме просени
да крикнем речју што не збори се!
А бољку ову што ме слудила,
позлати пчелом ружа Будима.

Прогреј ми, звездо, љуштуру тела,
сажет пакао, куд глува буја
понор-травуља, што не лелуја
но гуши трепер душиних здела,
крхких сасуда сребрног тембра,
врх којих сумрак, голих стопала,
проноси Месец с крвних обала
да распет сине рујном септембра.
А лампом круне струк је уждила

црквица журна - ружа Будима.
Прозрем ли лета - то није азур
већ просјај који, сунчан интервал,
радосног ког је плуснуо свевал
с лозе живота у таман глазур.
Унићен ту сам, стакан у недојав,
кроз неноћ ноћи, бројем неброја,
певом кроз непев пољем непоља,
у незбир збира и у непојам.
А међу руљом, међу људима,
чини ми наклон ружа Будима.

Хвата се иње по рубу текста,
па пршти, веје, док не обвеје
домове шумне, строфине стреје,
подрив-сликове и мрачна места
под снегом душе, што су кошнице
потмулог тутња, шпиље порока,
над којим цепти глас од пророка,
тресући фоном голе ложнице.
А оно што је чедно убила,
огреје усном ружа Будима.

Ја мишљах смех су летошње булке,

дрхтава плазма по бурном ткању,
а то је време, у очајању,
распукло било нулине нулке,
тај импулс творбен, порфир ништине,
чији одсјаји лик ми растуре
по илузији рефрен-ауре
те строшен трусим слухом тишине.
А лирски удес, мограњ лудила,
чашкама заспе ружа Будима.

СЕДМИЦА

И сврши Бог до седмога дана дјела своја, која учини, и почину у седми дан од свијех дјела својих.

Прва књига Мојсијева 2, 2

*Бог је сков̄ земљу,
потуру велику,
приков̄ је на њу
своју царску слику.*

*То големо благо,
овејану славу,
закључ̄ је тврдо
у кутију плаву.*

Лаза Костић: Стварање света

ПОНЕДЕЉАК

I

омила мрак се, расте колач тмине.

О стакло срца груни, Света харфо,
уз блесак Духа, с воде и висине,
у облик склопи бѐзобличја царство!
По хаос-пољу квасац гони тесто,
што букће, кипи, кула урнебесно.
Гомила мрак се, расте колач тмине.
(А светлост где је? Пупи ли јој лоза?)
Док Вазу ваја творбена нервоза,
Светворац пламти - Кућо од ведрине!
и Купу бруси, где ће да заблиста,
кад метеж клоне, бели лабуд смисла.
Гомила мрак се, расте колач тмине.

II

Тумара тмушом нагон бòготворни,
кроз пустош листа тамине шумарке.
Тренуци то су несловни и словни.

Ништина шкрипи, крцкају јој шарке
а гареж веје, утарци се дробе,
док видик пуца с разломка деобе.
Тумара тмушом нагон бòготворни
и дејством Духа тамну мрежу пара,
празнину пуни - именице ствара
да из њих груне један глагол чворни,
пред чијом силом наука се леди,
а реч се смрзне, место да залебди.
Тумара тмушом нагон бòготворни.

III

Изнутра бео, љубичаст по рубу,
а с поноћ—јутра подне му се цери.
Белино, свиј се, ланено, у трубу,
да Први данак обожен трепери.
Под палим небом, с црнилом у здели,
сиромах један - чему да се бели?
Изнутра бео, љубичаст по рубу,
обеју боја он је затвореник,
и чувар њихов, њиних сенки зреник,
о чије класје креше зумбул-руду
да с лиске брега, куд су текле овце,
у видик сведе косце, жетеоце

изну́тра бео, љубичаст по рубу.

УТОРАК

I

И

з воде блесне небеско острвце,

резерват жара, дирљив уздах ватре.

Кад једном плане моћно палидрвце,

тајанствен дах ће синтаксу да натре,

у брсној крошњи распукнуће машта

ведрину мисли, радост стваралаштва.

Из воде блесне небеско острвце,

но слика твари нечитко је писмо,

инвентар збрке, раскола јединство.

дрхтуриш, зрако, те ми грејеш трнце

у прашки зрења, кад се питам: Шта ли

толико тежи да се горко жали?

Из воде блесне небеско острвце.

II

О рани сјају неба што се хвата,

одржи милост док се небоплава

у води гледа с пуклог недохвата

и спира румен с Божијег кристала;
просветли очај, бездане размакни
ороси траг ми бојом што се стакли.
о рани сјају неба што се хвата,
за плавет твоју нема поређења,
већ читав речник тек је трина трења,
од чије силе илузија влата
и мрешка површ језеру у гори
а оно шуми: Видело отвори,
о рани сјају неба што се хвата!

III

Под крилом Среде Уторак је гавран,
што модрим граком, слепим од модрине,
са разбој-боја, црновесник сабран,
у жалост збере брда и долине
а крене куд ли пољем изван песме,
о крцат тор му љубичица кресне.
Под крилом Среде Уторак је гавран,
ведринин тмурак, који са ластара
ништине тек ће: Цветај, Ружо квара,
из растрој-строја, што је ногом саткан,
кроз јесен-сену, зрелој дуњи пада
однеси бол ми гривом водопада!

Под крилом Среде Уторак је гавран.

СРЕДА

I

У

топлој влази чедног прапочетка

семена бубре и трепере клице
јер штедар чин је љубави, зачетка
силине родне; а кроз Божје лице
зашуме биљу родови и врсте
и пре се Крста започну да крсте.
У топлој влази чедног прапочетка
жубори Дрво, Творитељско дрвце,
што грана разум и весели срце.
(О каквој злоби нигде ни поменка.)
У јутру света девојчи се Среда:
с наготе беле као да се спреда
у топлој влази чедног прапочетка.

II

Вилењак биљни јасне се са дуда:
Четинар ја сам, листопадан, срмен,
из липе бројим јасикова чуда

по дану тек сам усред ноћи црвен;
у глогу гајим дрхтавицу тисе:
пламичак смисла да не загуби се.
Вилењак биљни јасне се са дуда:
Кад сколи срх ме, шуме кад захује,
у тихост сточим хлорофил с олује;
и кренув горјем, или било куда,
тек шапор пустим: Иза седме горе
под крушком пир је Деметре и Флоре.
Вилењак биљни јасне се са дуда.

III

Затруби злокоб с руба памтивека.
Кад ум се смрачи, једно зрно зоби
у тренут може кућу и човјека
да слисти, спржи; може и да згроби
Висину горду, кад се звезде зграше
у крик „из црне рогози и шаше“.
Затруби злокоб с руба памтивека:
Планине могу да се сруше, скруне,
кад гавез проспе латице и муње;
у љутој свађи, чувши кукуреке,
тек храст, кроз шуму, пре но срч му пукне,
у свемир може с гнездима да сукне

затруби злокоб с руба памтивека.

IV

У саму себе тек би унатрашке.

Кад једра презре гудуру Четвртка
и словну тежест, зелен-дојки чашке
о рци тарне - стамена а крхка;
из кавез-слова, с именом и добро,
завапи влажна: Модруј, вече модро!
У саму себе тек би унатрашке,
те с табле збрише сенке Уторака
да у се згнезди препелице с мрака,
идеју сјаја, Вишег ума грашке
а с Трећег дана радо би да збира
заводљив полен Господовог биља.
У саму себе тек би унатрашке.

V

О жишко липе с јасеновог храста,
у таквом склопу тек си светилиште,
у крошњи срца давна слика гласа,
што с крвних зрнца навире да зриче,
да хором лишћа слави чинодејство
кад бор је био биљног цара престо.

о жишко липе с јасеновог храста,
ембрион ти си утројених сила,
што трају ритмом симфоније биља,
у чијем ронду језик није фарса,
већ шум је трешњев, гушћи него смола,
кад Среда врисне: Топла сам - а гола!
о жишко липе с јасеновог храста!

IV

У тесном склопу метрике и бола,
„Миришу липе с питомог Врачара“,
а с врата мојих врба, грм, топола
зашуште жаром, као са ватраља,
те чекам пљусак, плòдотворан, семен,
да будем кућа којој пева темељ.
У тесном склопу метрике и бола,
финоћу бруси регистар од патњи,
а свећом лана мучеништво пламти.
Појачај шкрипу, шкрипнице из чвора:
брежуљци моји брст, и коров, јеже
док јаблан, бучно, грли ме и стеже
у тесном склопу метрике и бола.

VII

Шта сунча више Ужарена тачка?
Пошетња тече - цветају јој булке:
по Тикви бунца кукурека маслачка,
кукута свира с буникине букве
те тресем воћку, што под родом дрема,
у склопљен буквар биљних успомена.
Шта сунча више Ужарена тачка?
У слепој шуми јаловога воћа
не буја трбух него нетрудноћа.
(Куд ваља слати голуба и гачка?)
Затрудни једном, месечино сунца,
с различка стидног док ми семе врда.
Шта сунча више Ужарена тачка?

ЧЕТВРТАК

I

И

здржи налет зрачних насртаја

у четврт-трону, четвртко од смисла:
белутак пун је лепих садржаја
од једног сева намножи се триста,
те тминин дуб се, грана отежалих,
у честар звезда, с грмљавином, свали.
Издржи налет зрачних насртаја,
уз тежак тресак, који руши кревет
где мрак је био, збацујући терет
од љупких тела, брушенога сјаја,
без којег нема погледа што вида,
пред којим муња кошуљицу скида.
Издржи налет зрачних насртаја.

II

Од палих речи творим ли небеса?
У првом сјају месеца и сунца
шарени жар се, играју колеса

по писму свода - орах таме пуца;
а „орган слаби“ мучи се и труди
у љусци плача макар да заруди.
Од палих речи творим ли небеса?
Лепоту квари емоција тмура
и мрачи крепкост ритмичких фигура,
јер складно ради хитре смрти преса,
те пој се жури да у метар свине
врхунце земне, „небесне равнине“,
Од палих речи творим ли небеса?

III

Ни Петков сусед нити Средин женик,
Четвртак жут је, наборан по лицу.
С вокала дугог круни се у зреник
и звуком коси зрелу камилицу.
Од светла два му, једно би да блиста,
а друго, с круга, Књигу мрака листа.
Ни Петков сусед нити Средин женик.
У жарком склопу суши му се павит,
те жедан куд би: гвоздом ли, кроз пажит?
Под сунцем слеђен, усред воде жедник,
у гвозден-љусци нестрпљењем жути
а мртви светле брежјем разасути.

Ни Петков сусед нити Средин женик.

IV

Клопара точак климавог устројства,

по калу клеца - не котрља звезде.

Четвртак Петку: Не чекајмо госта

у мраку неко Котарицу стеже!

А Петак жално: Падај, пчело краја,

„На крило изгубљеног раја“.

Клопара точак климавог устројства.

За мукла горја замичу колица

земаљског тока. Смрачују се лица,

колоне слика губе чулна својства;

по Горњем пољу бледе уникати

а зрак са чичка Празну собу злати.

Клопара точак климавог устројства.

ПЕТАК

I

И

дејо мудра летења и мреста,

у небу мора пуне се дубине,
океан неба, површ која блеска,
валовит шушне: Певај, птичји крине,
угнезди љубав; икри, рибља паство;
умножи, свете, множења богатство.
Идејо мудра летења и мреста,
и винограде што трепериш смислен,
да грозд ти схвате неписмен и писмен,
у топлој струји очувајте места,
из којих точи благост Божје климе,
што бићу чува завичај и име
идејо мудра летења и мреста.

II

Не престај, теци, диктатуро с гаја:
о врат ми грлен ласте бришу крила
у суноврату. Треште гнезда, јаја

по зраку звоне. Глувог доба свила
у ћуку гуди. (Дотичу ми чула
каденцу коса, руковет крагуја.)
Не престај, теци, диктатуро с гаја
јер могу, учас, шуме да онеме,
да буде збрисан језик чавке, креје,
да видик застру крљушт и пераја;
у шкргут може да се згрчи жамор
„И протка јуни као жила мрамор“.
Не престај, теци, диктатуро с гаја!

III

У сваком џану дах је грешног Петка,
грехоте живе с црним атрибутом,
из које шушти с трновога цветка,
кроз Ружу крста, трочасовни сутон,
а дрхтај тела, лиску од живота,
у Свето стабло уздиже голгота.
У сваком џану дах је грешног Петка.
Красоти света исмејан је пурпур
те она служи да се узме ушур
за речцу какву, сумњив ред до ретка,
а друго слово казати се кани:
О „Или, Или, лима савахтани!“

У сваком дану дах је грешног петка.

IV

По пуклом слуху још ми цвиле чавли.

шупљином зјапи рана ми под ребром.

О Пелен-звездо, горку крв ми спали:

с крвником ја сам као мајка с чедом

а Службу чека моје звоно глухо

да макар једном бруј ми такне ухо!

По пуклом слуху још ми цвиле чавли

„И свуда сузе капају без мере“

у мук ми зелен, који би да смеље

камењар греха, да га смрви, свали

у нетрај трајни: звекара да зева

кад сврше дело „седам чаша гнева.“

По пуклом слуху још ми цвиле чавли.

V

Језера сува - небо измакнуто.

За тугин брег ми црно сунце седне.

(Због сваке речи покајем се љуто.)

У првој труби чујем фрулу седме

и у ме има да се збије, зграца,

аждајин тутан, налет скакаваца.

Језера сува - небо измакнуто.
Нутрину крпим - гушим се од људи:
у мутљаг-телу она дршће, луди,
а прашник њен се жути изасуто.
Да савест смирим, гукнуло би вече
а радост била и мртвòрођенче.
Језера сува - небо измакнуто.

СУБОТА

I

З

елена, жива, Субота је кристал:

уз зверку звер је, женица уз мужа,
уз крда стада. - Љубави, не издај,
подгаји чин ми, пламен умних ружа,
да радост творбе, кружну и дубоку,
разгранам, плуском, Суботи по боку.
Зелена, жива, Субота је кристал
у освит-сјају, колевку где зиба
господар свега (земље, птица, риба)
и плач јој множи. - Суботице, листај
у савршенству, форму унапреди
у хлеб нарасти, гранај се по Среди.
Зелена, жива, Субота је кристал.

II

У загрљај ми, Косиоче, крени.
Кроз грмље, папрат, и са рогом бруса,
похрли стубу, источнику - Жени,

да млеком бљузне жбунаст честар буса.
Не трезни крик ми, уставе разглоби,
у румен трбух пун ми Месећ здроби.
У загрљај ми, Косиоче, крени.
За плаву несвест залазе ми чула
док слушам цику косовог славуја.
У златну стогу раж ми тела здени
да будем поље орошено, збрано,
са зрном Чеда - што је Богом дано.
У загрљај ми, Косиоче, крени.

III

Ти облик мој си - далек садржај ми.
О Ткаљо лепа с разбојем у стасу,
у шумно ткање сва времена сткај ми.
Отвори булку, ливадо у расту,
над „прса кругла“, лица „черте фине“
да проспем иње с мождане мутнине.
Ти облик мој си - далек садржај ми,
вретено ласте, које у ме спреде,
с планине бедра, мирис јечма, креде.
Расточи, Ткаљо, узбуђења нар ми:
да с Твојих спојки пијем босиоке
и сланог уља капљице и локве.

Ти облик мој си - далек садржај ми.

IV

Калопер-душом одишу ми чувства:

свељубав ја сам, истих жудњи кућа,

од једне фруле створим жубор фрулства

а снага моја чинодејствујућа;

из лаке руке извире ми грана

„У плодном крају старога незнања“

Калопер-душом одишу ми чувства.

Звоници срца што би да занеме

јер нигде нема да истече време

кад исток-чаши порумене уста.

(Да не деси се да ми крвна свила

„Процвили страшном песмом без мотива“?)

Калопер-душом одишу ми чувства.

V

У светој тузи хлапе жуч и оцат,

а плима хвата алој, смирну, миро:

у сусрет Сину кренуо је Отац

да Два се ритма сједине у било,

да дигну камен Голуб кад затутњи,

да згасе очи погребу и смутњи.

У светој тузи хлапе жуч и оцат.
Док грабеж-руљи злоба чорбу брља,
злочинац пева, лихвар руке трља,
фарисеј ћути - радује се подлац.
Под совом Сунца царује тескоба,
а исток жижи лампом с празног гроба.
У светој тузи хлапе жуч и оцат.

IV

У слепих пчела мрачно кошничаште
поведен свет је, лишен милосрђа,
а лажне блеске, што у бесу вриште,
до нокта зглођу паук, губар, рђа.
У печат бола док се грб уплете,
још једном грани, бивши сунцокрете!
У слепих пчела мрачно кошничаште
глухота сукне, обруши се мукло.
о прозор вида разапне се сукно,
те с душе вивци као да запиште:
„У једно све је вукла нека жудба“,
а то је била катастрофе журба
у слепих пчела мрачно кошничаште.

НЕДЕЉА

Прво певање

оди ми умор. Земљица бубри.

Зујкају пчеле с гранчице вреса.

Море под сунцем. Царство се ђубри.

Звериње пева. Руде чудеса:

бундеве, жита, мирисно воће.

дробе се патње, вену тешкоће.

Играј се, Кућо, призме, квадрата,

троугла, ромба, коцкасте лопте:

шире се широм Божија врата

несреће тону, згигељи хропте.

Милује месец чело ми, пете.

Сањајмо скупа, румени свете.

Порођај лак вам, невесте беле:

пчела с божурка, лептир са чичка

уздах вам био мекост имеле.

(Творите речи с припевом зричка!)

Обиле паше - грозди се стока.
Нема животу границе, рока.
Чувар од врта, лика ми одлив,
с четири реке, истога врела,
шуми божанствен, светли незлобив
свештено радан слави ми дела.
Зрнима грожђа небо се кити.
Дишите са мном - бићете сити.
Творчева школа лако се учи.
Прост је алфабет: Слово је једно,
срезано, слито - једнако звучи.
С тканине ведре круни се штедро
Његова светост - грумен суштине.
(Гризу се, ждеру силе мрклине.)
Алатке хвата живост, лакоћа.
Прашниче земни, радосно раткај:
башта је твоја виноград воћа.
Кратку, и крепку, молитву саткај.
Чуваран буди, бића ми трако.
Не знај за речи никуд ни како.

Друго певање

Првенац синак, светлица, искра
Божијег даха, диви се Ребру,

женском створењу: Кошчица, слика,
исечак мој си, чедност у тембру
ланених трења, која ме вуку,
струјом магнета, да ти у струку,
јасико ведра, починем трајно.
Иако не знам шта ти се злати
дивизма стаса, грло ли ждрално,
аура тела, коса ли, гњати?
лебдим опијен: несвестан циља
очима листам именик биља.

Градино родна, чујеш ли жамор
постеље шумне? Лиско ширине,
с кадуље Твоје одише камфор.
Заправо грм си који с низине
брда надрасте, скупив у крошњу
одежду земску, небеску ношњу.
Пазуха Твоја отаве две су.
Множи рукавце руку ти река.
Коско, што дижеш буну у месу,
мирној дубини светог порекла?
Тобожњи кремен природе мушке
покрети Твоји здробе у љуске.

Несвесно струји једно у двома.
Зуји ми кичма, колена хује,
пуши се глава. Бојим се слома:
зажижем псалме и алилује.
Чувствено врење захвата шуме,
побрежја, чуке. - Господе, чуј ме:
Пиштаљком срца површјем звизни,
пола расцветај, вид ми прозари:
ово су пламци, паралелизми,
чемпреси чула, витки ластари
телесних птица! - Стојим а летим
најлепшој међу змијама лепим.

Треће певање

Рајска благота: зверје трепери,
пиринач вуче мравиња војска;
запад је исток, олтар без двери
север и југ су жаришта воска.
Радосно крене грлом у брање
јагода љутих чудно сазнање:
тело је ветар супротних струја,
смутљива напаст, страствени смутак,
живичаст понор с гујом расула,
пламене чашке смућен тренутак;

свирала то је, крта - без писка,
паклена плима, шкољка од вриска.

Мирисно пукца жаруља рупа.
Суши се време - простор палаца.
Дивотна главо, умнице трупа,
куда те гони, где ли те баца
нагон таштине? - Захвата тама
јабуку родну с гране постања:
раколи Зло се, извија лозу,
хвата се храста, корење жили;
славујно слави метаморфозу
замисли Прве - рачва се, сили.
Сви су студенци Есек и Ситна
кружнице смутне одредба битна.

Промаја туче с вртних милина,
открила стид је - уздигла мост је.
Стидљиву румен Кћери и Сина
тачкасто драшка змијино грозје.
Пали се невен невоља смутних:
има их белих, плавкастих, жутих;
неке су црне, тмурно зелене,
има црвених. - Метеж у Добру:

памук доброте гужва се. Вене
душин интеграл. - Поскока, кобру
увијаш у се, Круно од ума
оркестре журни напрслих струна.

Четврто певање

Земља је мирис братоубиства,
плетиво језе које се пара.
Поредак њен је писмо неписма.
Одише с њива злокров ратара.
Раскршће свако није ли слика
прилика трпних одсутног лика,
изложба коби, кварних рачуна?
Подмукла гозбо златних тањира,
с враном у граку, с перјем од жуна,
не једеш вола - ждереш Пастира!
Како се птиће, како се множе
стооке цвасти напаст-наркозе!

Недело блага, биљко тишине,
јеси ли жива? - Петак се мути,
Уторак гракће, клица гњилине
Суботу шарка, Среда већ жути,
клеца Четвртак - замор га хвата.

ПрвOME данку никојег брата,
никоје сестре. - Бруком, по лаги
светина гиља. Замиру слике,
сенке и звуци. Погледај, Благи,
кудеље магле, тмурне видике.
Свака је стопа звериња лoга.
Буди ли ишта заспалог Бога?

Центар је тесан - цвили Четвртак.
Средица тек ће: Уторче груби,
крпаш ми јутро, мутиш ми врукат.
Петак се крије. Цвокоћу зуби
Седмици целој. („Субота“ - чујмо
„мори ме туга“. Скрушено, шумно
„пролази спровод“.) - Зев би да зевне,
јабуко творбе, тупо, широко.
Пригрли, душо, окрајке певне.
Скрајни се, бреже, покриј се, смокво.
Петково подне, авет са греде,
Недељом скита сумраком Среде.

Пето певање

То је тек плусак и окишање
додолског темпа: пистом од стакла

уставе Горње, гвоздене бране,
силазно тутње. Огњиштем пакла,
пијана водо с потопне хуке,
грови беру орахе, зукве
пуштени с ланца, смакнути с таса,
сажижу букве. (Љушни се, трско,
сламком најави Арарат спаса,
атом живота, бродећа љуско.)
Ниси ли појас новогa Ноја,
пламена дуго заветних боја?

Погубној градњи небо је сврха:
не стеже смола горди Вавилон
не кући кућу језичка збрка,
речник пометњи, двојства небином.
Везник о придев бројкама туче
глаголи трајни свршено звуче.
Сенарска земља, тржиштем злости
именских речи ваља се река,
узвиком бола прилог се гости,
лудују речце мутног порекла.
Муте се боје бистрих вокала.
Језик је мућак - блескање кала.

Градови хукте. Гужвање, руља.
Сметови смећа. Навире квареж.
Витла се огањ сумпор куд куља.
Ритмично раде тутњава, палеж.
(Надеждо плава, таљиге мрења
загрђу шкрипом Сигор спасења?)
Сваки је кутак колерин одмор,
жариште куте, могући Содом.
Руше се с дажда, негде за Гомор,
секунд, минута, одломка одлом.
Трудничке шпиље вратима шкрипе:
завија свевук с бодеж-кадифе.

Шесто певање

Чудног ли часа: тресе ме трема,
стране од света окрећу рулет
мењају места. Проблем, дилема:
Како да дане скупим у букет
изворно росан? (Шта ли се љуља?
Можда још траје спирање муља?)
Не видим с трона Дрво живота.
Жедне ми очи трњем се пуне.
Створих ли много свакојег скота?
Мрачи се исток - надиру шуме.

Чујем ли писку? Шта ли се збива?

Има ли меда, ораха - млива?

Треба нам крви, кòштане сржи,

јестива пресног, течне жестине!

брзају дани, које не држи

место им дато него ништине

вијају зевак, кољу се, глођу,

кружећи стоје - никуд да пођу.

Ветровим пољем замећу мобу:

Шести у Седмом хоће да блесне,

Четврти Другог купи у торбу,

Трећи о Петог костуром тресне.

Први се гласне с травке небића:

„Бићемо вечна кòштана бића.“

„Причекај само земља да зевне“

Седмице лепа! Стишај, успори

пупољке журне: шум ће да крене

с ливада Горњих, с липе у гори.

Недеља шушне: Трепнути не смем:

пуни ми срце радости рефрен.

(Зането радан дактило-трохеј

расклапа разбој, празни колица

уморних дана.) - Негде нас одвеј,
пахуљо шумна, врати нам лица.
Голи, и празни, крећемо кротко,
основе друге Божија потко!

Седмо певање

Издише пејзаж. Губи се мрење
с Реке живота. Бели лијандер
досаде тупе тоне у време
које не тече, чији се калем
не гласи брујем него у рђи
Месеца смрклог гори у тврђи
Камене нуле. - Празне се собе
Доњег шара, крчази тмуре.
(Њине ногаре могу да сломе
најтиши звуци - када зажмуре.)
Хитри јахачи Апокалипсе
смирују коње. - Лозице, виј се!

Вијуго златна лаганих мисли:
небо је софра, земља је лежај,
мекотан, топал. (Били па свисли
грехови тешки.) Седмице, гледај:
Таблица модра, родности грудва,

није ли сфера, коцка од круга,
угао коцкаст? А очајање
пустило лале разних колора:
мрквиног тена, трешње пред брање,
некоју с венцем снега са гора,
понеку црну, рујних је тушта
Изворци њини њина су ушћа.

Увелих врежа суши се гроза.
Судбина чили - вене јој мирта.
(Захвата свекруг плава осмоза.)
Завист зажути златом од литра.
Одмиче пропаст с јабуком - тихо.
(Држи се лана, плаветна слико!)
Душевно млеко, с кљуком у паду,
упија нагон фотосинтезе.
Гужва, и смуди, неправди браду
трубачки септет с Огњене језгре.
Бронзано брује - постају звона
јаросне трубе са Јерихона.

Појмови, ствари, њина имена
оловна, сива, нејасног склопа
немају мира ниједног трена:

смичу се листом с Књиге живота.

Енигмо, тајно нечитког списка,

остај у знаку ипсилон-икса,

али ми чувај покоји одсев

с тамног екрана, макар то био

преварин сомот, крађин калопер,

али и наде промил, ембрион

заметак нечег чему се не зна

потреба права, разлог ни веза.

Васкрслих душа зачује хор се:

Прашумо смрти оглухлих чула,

глувила стврдлог, разгранат бор се

саборно спушта с престоних туја;

жалости давне палме се пале:

узлазно носе гоњене, клане,

гурнуте с пута, живе печене,

пресвислу нејач, жртве болести,

гуљене, дране, гвожђем жежене.

Гласниче врли благосних вести,

снеси нам с Бола, јер нам се снива,

последњу румен утрина, њива.

Доњега хора антифон груне,

реплика горка: Анђеле збирни,
лесковим прутем с Поноћне шуме
страх нам прекрсти. - Смилуј се, Силни,
који си лекар, ковчеге раскуј,
махуне мрачне да нам се пасуљ
расеје ведро; нека бар сине,
узалуд мртвим, рђом са траве,
крцат, семених, облик горчине
који је сточен у минерале.
Скорих нам дана лађицу стеши
поклопац Дигни, уже одреши.

Скинијо, свадбуј свадбено бела:
с дванаест бројки, женских облина,
Тројичким светлом точи, с одеда
јаспис расточи, с Врховног крина
смарагд и топаз, јер Јерусалим
Нови се диже! - мада и жалим
станиште бивше, разорног ритма,
његов крешендо, финални удес
када га шкroppи кишица ситна,
смислених капи бесмисла урес.
С Крстовог пута скруњуј се у ме,
светрајем кружним, Свевишњи уме.

БЛАГО БОЖИЈЕ

БЛАГО БОЖИЈЕ

Михољско лето. Меланхолија.

Обвијен руб јој крајем отаве,
што се жутнула, те је болнија
сјајница зрења, којом програне
трулих боја зар. (О журни очар
крилима крешу чворци, водомар.)
Растрто подне: разбој-техника,
уље на платну, журба колора.
Шта ће јабуци муцај песника,
узрелом плоду придевска мђра,

глагол статичан! - Пламса босиљак
златасто зелен. Зраком од меди
девојка узри, а колски точак
трудно зашкрипи. (Граби, не преди:
измиче се нит хитро у разнит,
у тамно место, нестих-сталактит.)
Расипа рђу лишће крушкино.

Изнутра шуми предео фреска.
(Гдегде га раздре грло кучкино.)
Просјакти шљива, воћка небеска,

машом, пурпуром. Са главобоље
претежу, пеку тешки бурјани
пуклост кварежи. (Што не пропоје
Благо Божије!) - У сумрак сјани,
жишко лудила, сијај хронично,
зрном кроз црно, параболично,
сузом анђела! - Распрсно, чулно,
пејзаж превире. Утрином стрњик
расплине Слова и сомнабулно
невин лелуја, па се ни крвник,

притајен негде, не лаћа пера,
топле бодљике, жедно што цвили,
но скрајнут чека да Калòпера,
на пример овца, чедно измили
међу павити. - У растрој-чулу,
нишући гују, све у расулу,
трепте купине. Где млин је прео,
разроко светле вампир-коприве
у пређи сивој. А ко је млео,

нека дослуша, када почине,
свирку брашнену, макар пазвуке
млива, радосне као рад чунка,
потком што пева кад покрет руке
сведе у ткање зујање клупка,
пчелу са руже. - Трзнем струнице:
треперав инстинкт самоубице,
танан, прошуми разорним рујем.
Облином брега горе глогиње.
Жубори простор осињим зујем.
Болује шума пурпур-богиње,

топло умире. - Дијагоналом,
гривом титравом, ломном пречицом,
ваља се сабласт са црном шналом
у паук-коси и са преслицом,
костур-невестом. - Гласом у срми,
односно шоком, гором загрми
михољски светац. Кроз нерв ружичаст,
а надахнута, плане силина,
што сена гута и руши свераст.
У седмој строфи зине белина,

тек дотакнута. - Ту су утваре,

јазбине, ждрела, мрачне провале.
Злурадо туда кличу ушаре:
Криминал, расап, гадост, подвале!
Речи се губе, оне се топе,
аветно лебде врх катастрофе.
Улети, ласто, у звук ми мукли:
с рибизлом риме зрим о бодежу.
Растреси, Боже, мрак ми распукли
кад у ме свуче костреш-одежду,

па наг вилени! - Запламсај, сламо,
златом сламеним, палеж-ритмиком!
Рушиш се у ме, врлетна страно,
круниш се свећом, лесков-шибљиком
а тек ће моћи крик паликуће
развити пожар у свесвануће
и вечно сјање. - Пламиња болест
изнад обала и поистиха
сенчи површи. То није обест,
лирска, метричка, кад титрај стиха

винем увалом, куд вија коња
сват полудео, тобож утварин
сен да сустигне - а Господ с трона

као да каже: Јесен, рузмарин...

Нека се Речник сажме, скамени

у Реч уротну, којом пламени

звоне облици, где се трезније

напаст Језика боком прелама

у суноврате, где опрезније

раде сликови - док са превала,

прла, ледина, око тамино

светлост сабира у подочњаке

слепој тморини - где се кандило

жишком прекрсти кад проспе знаке

Божје милости! - Што не пропоје

Благо Божије, макар покоје

Слово чудесно, када ме крила,

крила вечери распуклог чела,

повуку махом, преко вратила,

с лудог вретена у луђа прела,

где глуво доба збаци мантије,

заврти гумна, чавком загракће,

отвори широм црне капије

и пусти коло браће разбраће,

коло румено! - Што не огране

Слово једино усред осаме!...
Гргољи пољем божур-кланица.
Празни се Месец: шупља му здела.
Чије сам небо, чија травица?
пита се Кућа изнад пепела.

КРСТ ВИДИКА

КОВИН, БИБЛИОТЕКА „ВУК КАРАЏИЋ“: ДВА РОНДА ЗА БУКЕТ ЛЕПИХ БИБЛИОТЕКАРКИ

I

O

кто́бар пали брегове Баната,

а ветар, срушен с напуклог хотела,

у трубе гужва лица са плаката.

Библиотека: словни пород - дела.

Под слабир светлом душе дижу поклоп.

Мирише кафа - дељен топли оброк.

Окто́бар пали брегове Баната.

Лековит жамор, који поглед питом:

тренутак лета узрелог над ритом.

Дежура негде Мајстор без алата

да срцем слуша тајни језик Оца,

док окном зукти изгубница оса.

Окто́бар пали брегове Баната.

II

А ја сам струјни проводник тескобе,

фрикатив бола жицом од метала,
од чије струје слогови се дробе
у мутну плазму језичких корала,
кроз коју течем једну крхку струку,
Тишину њену, букет белих руку.
А ја сам струјни проводник тескобе
под златном језом вечерњих репера,
куд гони зов ме јагличастих сфера
да сведем ждрала са Крста сеобе
под топла крила шума утишаног,
у лаган додир незнаног и знаног:
јер ја сам струјни проводник тескобе.

С КРСТОМ СВОЈИМ ПО КРСТУ ВИДИКА

I

Септѐмбар гризе августу свршетак.

Планином жури трулежи зачеће.
Четвртак рад би жар да проспе Петак.
Придижи, леско, душевно распеће:
у Трусно тело, с крста од видика,
да шаком сточим румен с Медведника.
Септѐмбар гризе августу свршетак.
Источи очај, пиле у плетиву,
у душин понор утрепери иву:
да ивик живне куд је сјао тренак
јелеја њеног с неначетог стола
док лето дроби вршалица бола.
Септѐмбар гризе августу свршетак.

II

А мисли где су, шта су осећања,
пред јавор-чудом гранама што гуди?

Док биљке сунча точак усијања,
тек рудну жицу немир да излуди.
У буков-крошњи гукну Бог и сумрак,
а поток течно прогледа на шљунак.
А мисли где су, шта су осећања?
Да будем врело, гомило теготе,
са чанком млека колиба простоте?
Зар тимор-ружу изгоним у брања,
у пашу меда, да процвили лира:
Дивизме мисле уместо Пастира?
А мисли где су, шта су осећања?

III

Растројство звучно пуни се озоном.
С тишине слушах преслицу слободе.
То није дозив виком ни паролом
да придев сазри, глаголи да роде
већ пљусак то је додоле што купа
кроз сушна лица клисура и чука.
Растројство звучно пуни се озоном.
о чиста коби, изван голе лажи
спиралу твоју милују пејзажи!
У фрулном стању не жуборим колом,
но трпим напор брда што ме гута

а тамјан нуди путнику без пута.
Растројство звучно пуни се озоном.

IV

У срцу гајим љубав гостопримства,
реферат с липе када пчеле раде
а куће ретке, пуста домаћинства.
Не жури с неба, горди винограде,
већ грожђем кише, док ме мучи *ulcus*,
пошкропи штедро лудост звану купус.
У срцу гајим љубав гостопримства,
а црним сјајем горе купињаци:
веселу кратком крунисани зраци.
Не тече млеко пољем добротинства,
већ вајно веје пепео славуја
синоним певом ишчезлог крагуја.
У срцу гајим љубав гостопримства.

V

Уз нечуј-бронзу неблаго што прати,
куд грабиш брегом, жута смутисанко?
Сенокос жути, лампа дневи пати
у злату рђе - као некад Бранко.
о громки боре, срчином, кроз цепке,

расхуји брежјем с древних зора клепке!
Уз нечуј-бронзу неблаго што прати,
тек књишки приступ намеће решење
проблема немог. - То је, ипак, трење
о празно класје сујетиних влати,
а није рефлекс слике која слика,
кроз речник зала, премилост босиљка
уз нечуј-бронзу неблаго што прати.

VI

Поподне светли мудро, старославно,
а језик ћути опуштених крила
могућност своју губи интегрално.
То буди очи одбеглих милина,
у чији лан се, преко угарака,
лепота глува сурвава из мрака.
Поподне светли мудро, старославно,
под живом водом с Божијега трона,
у жаркој јези Врховног тринома,
из чијег вира, уздрхталог вално,
тек крхка форма труди се да шчврсне
у кам, и плавет, укрштаје крсне.
Поподне светли мудро, старославно

VII

Кроз ћубе горја Бели пастир слази:
растрепте сутон лиске крститељке
а грабеж-време огрезло у фази
кад чедност беру црних руку берке,
што кољу јагње пастирки у кланцу,
Док она слуги Јагње у незнању.
Кроз ћубе горја Бели пастир слази.
о искон-слико, златник твој не важи:
а чешљају се девојке у ражи,
а слезом блеште чешљеви, крчази,
а плач се точи - чује се крштење,
а свадбом руди раних дуња зрење!
Кроз ћубе горја Бели пастир слази.

VIII

Тек привид то је да се варком чара:
у погуб-свету не нуди се избор,
већ зупце мења механизам квара,
а ушће шуми где је био извор.
Зар лаком римом - није пчела сврака!
да крим саће, Творче пчелињака?
Тек привид то је да се варком чара,

а гора није она гора чарна.
Док израз тражи сила несазнајна,
Пастирак тужни шта ли би да ствара?
Са жалбен-ткања не диже се звоник.
У кристал-сузи Торник није Торник
тек привид то је да се варком чара.

IX

Шта рећи себи, док још траје служба?
Закључај врата и ролетне спусти:
у замор-ружи певање је тужба;
екрана оба глувицу препусти:
од бољке твоје болују видици,
а дом су њихов душине шљивици.
Шта рећи себи, док још траје служба?
Угаси светло, радио искључи,
да заспи слово с вином што не бучи:
у цркви смрти свет је божур-журба,
што бојом држи ритам нестајања,
а радост своју не стиже да сања.
Шта рећи себи, док још траје служба?

ШЉИВА СРПСКА

ледам: за сузу српских терена,

као у жалби, замичу братства
удишу, успут, мирис од сена.
Слушам и жагор: као кад паства
хришћана креће, зором, у жетву.
Куд ли да пође овај тумарач;
с раскршћа ког ли Месечев цвет му
табане праши, скупив у жарач
пуцњаву летњу - с које већ прска,
с пчелом у месу, шљива - а српска?

Шклопоће, дрчи отпадак смисла
опанак крпљен: праслика трења
земље и звезда, Србија с виса
јаглике бере с унезверења
моје јединине, што се котрља,
одскаче, тумба, сва у мутљагу
стварности мучне, чија се брља

осећа свукуд - воња по трагу
визија лепих, с којих тек прска,
с брèгова плавих, шљива - а српска.

Воћке кад раде, почне и збрка
у песимизму: чашке трезноће,
бачве пијанства чин су и сврха
двојног јединства, које ме хоће
смаћи са кичме непостојања
родне близине, што се расцвета
по сиромаштву свакојих грана,
тужна у двору давнашњих лета,
с чијих се крошњи, орах кад прска,
блиско заплави шљива - а српска.

Капни ми, тропно, трудна од зрења,
попут доброте којом се прашта:
није ми лако бити сред врења
кад се раскипи с јесењих башта.

Шљивов је видик разгранат, широк,
али и ломан - готов да клокне.
С њега се човек, Божији прирок,
у надахнућу, отисне, пропне
у озарење: свемир где прска,

сложно где прашти шљива - а српска.

Дремај, тежино тамјана модрог:

Ти си ми гримиз с Тајне рођења,

спомен на софру модрила родног,

чему се враћам из отуђења,

носећи крпе свакојих прња.

Спавај, под родом, летино блага,

стровилом кљукни кад се скотрља

јесен са брда. - Нека се страда:

мени, по глави, крши се, прска,

с круном о небу, шљива - а српска.

ИМА НЕКА ВАСИОНА

Јер, ипак, „има нека васиона“.

што каза сељак, осушен и спечен.

У ритму бића окреће се она,

по кршу врља; тек у час ће речен,

кад тела зађу, кад се смори туча,

да пукне зрном, да се разобруча.

Јер, ипак, „има нека васиона“.

што каза онај јагањце што пасе.

Раздвоји склоп јој, Милости и Спасе,

да махне, широм, вратима четворма.

Овако шта ће јадник сиромашак:

да слуша облак како коми грашак?

а ипак „има нека васиона“.

СОНЕТНИ КВИНТЕТ ЖУТИХ ДУЊА

I

Xеј, север руди! - Ми смо Будим град,

што тек се жутне у четвртак ран,
кад зраком - јао!— светли јелен млад,
а с вилин-коња слази Дојчин-бан.

О, румен ветар, рашчупан и луд,
над свадбом шушти, крши му се пас
а с наших крошњи засветлуца блуд
кад ритам свину добош, полубас

у трубни ехо. - Шта је видик? - Чун
тескобе ледне, шумне језе жбун,
у обруч-стању сјактав вал и след

од журних мена - њихов сјај и жуч:
где видимо се као пламсав луч,
у заум-шуми златан дрворед.

II

Xеј, запад рђа!— Ми смо Леђан град.

Са дукат-сунца испустимо жар
да успомене, ружин водопад,
све гукe туге распукну у нар.

Са челних доба просветлуца глеђ
и видно буде: лепо ли се коб
над брежјем жути док зелени жеђ
и с искон-неба глад се светли. - Зоб

узнемирења смуђује нам свест,
дрмуса звезде, Месечеву млађ.
Од нагон-ткања врисак нам је брест

под муњом, шарен. - Тесан ли је рам
видика кружног, чију бледу чађ
облина наших орумени срам!

III

X

еј, исток класа! - Ми смо Стамбол град,

где слаб је мужјак и жировит храст.

Зар небо није звездан рукосад,

над Златним рогом зденут сремен пласт?

Слаповит смех се извије у крик,

а Босфор-стаклом хурија се рој

разлети лебдив. - Чији ли смо лик?

Са божур-ока наш се колор - јој!

стропошта, сурва, те се жутне газ

низ смарагд-море. - Огреј, Ружо, скрб

с мореуз-брега, Омегу и Аз

у тамјан-праху њихов замор, пад.

О, дуњо света, згранај се у грб:

Константинопољ, дичан Цариград!

IV

С а чијих ногу да мирише нард?

а ми смо Цвети, Јерусалим град!
Тек мерно тројство - микрон, инч и јард
у блеску сажме пакао у хад.

Врх суве воде зрак је жедан смук.
Бомбардер, ловац, свиреп летач - скот!
Аждахин пламен склупча се у звук
што нафту лоче. - Куд би грешни Лот?

дивото зверска, љубак ли је бес
свирепства звонког! - Смеран крвник, гад,
преподоби се: осмех му је врес,

у цвету ирис - а разбијен грал
у Христос-чашки, где бокори јад.
О, да је бити трен у крину - ждрал!

V

X

еј, срце руди!— Ми смо Бели Град,

о лабуд-врату двеју вена вал
где стучен плаче душин виноград,
а с модре капе капље звездан кал,

што блати Месец, свинут перорез.
Врх Подунавља куња дремљив Срем,
а муња, муња четирију рез
тек укрсти се, те зажути дрем

са памтивека, чија сува кост
шупљином труби: Повест, то је скеч
лудаштва, Сунчев воз у немилост.

О, да смо воћњак обојен у креч
мирноће беле, а не тмушом лет
да питамо се: има ли нас пет!

ГРОМ О СВЕТОМ САВИ

Сваки листак на дрвету

људски глас узео и пропевао.

Матеја Ненадовић: *Мемоари, IV*

Загрмело је тобож кад не грми:

јер увек грми - али не чује се,
као што душе цвокоћу у срми,
уз Беле свеце кад им мрзну ресе.
Отвори круну, Лепи сунцокрете,
и огреј децу, анђеле у збегу,
кроз чији страх се угарци разлете
кад сумрак пусти вештице по снегу,
а муња звекне Месецу о чанак,
те онај проспе цицвару, качамак!

О Крстовдану скрсте се дувници:
северац лупа устоци у клепке,
а југ и бошњак, то су дрвљаници
што вуку кладе, облице и цепке.

По барјак-платну небеског пепељка
гудачи прате Звезде у пометњи,
док слух им глуши тутањ Хајдук-Вељка
и одјек шири него празник летњи
а фебруар је сирот, гладан регрут,
са кришком хлеба што се црни стегнут.

Над софром земље уздигло се подне,
а доле стоје убоји му с лица;
с брегова слази Сретење Господње,
те твар је свака дрхтај Богопримца.
Док шуме беру громове колаче,
а небо шушти с тепсијом у Сави,
разуме род ми шумови шта значе,
шта сјај са Дрине кад се с Цера плави,
а шта тишина кад јој слог се сруши,
а јастреб њен се зачује у тмуши.

Тек, челом свода севају маслаци,
а сев се круни, распада се жарко;
у поноћ пружем шушкоре врбљаци:
протутња Мутац, оде Катић Јанко...
Кроз паук-време да ли назрех слику,
где два су бреста оба патријарси,

где Рудник љуби руку Медведнику,
где глог се клања Чарапићу Васи,
а тако светле мочвар, чот и јелав
као да сија са ватраља жерав?

Но, незнано је повести где храм је,
већ више час је јејина да дрекне:
кроз пало време историја храмље,
без једног шума и без једне сенке;
а живот бучи силом неповрата
и гута дане као лиске губар,
те пухор-добу пукну гробна врата,
а помрчини проломи се дувар:
да Први Ђорђе, подижући славу,
на Другог Ђорђа стави живу главу.

МАЛА ПУСТОШ ПОД НЕПОЈАМНИМ ПОЈМОВНИКОМ БЕОГРАДСКОГ НЕБА

Кафана „Марина“ налази се, идући с падине Дорћола према Дунаву, у

врху десне стране речног рукавца, увученог у копно око стотинак и широког око тридесетак метара. У њу, отворену и са дунавске и са дорћолске стране, претежно навраћа свет шаренијих врста занимања.

Између трију бреза с њене доње стране углављено је неколико дрвених клупа и столова. Иза њих, обрастао у високу траву, стоји расушен чамац, пун бачене стакларије, махом поломљене и прекривене паучином. Ту је и овећа лимена корпа за отпатке, празна и сувишна: смеће се бада око ње.

По тврдо утабаној земљи, која очас зине кад је топло време или се разблатњави кад удари киша, тек животаре три патрљка лободе и четири угажене розете боквице. Остале биљке, а једва да их и ту има, кружно су се скрајчиле око гдекојег клупиног или столовог ногара, где онако шпрљаве и убледеле болују.

Дешава се, за ледих септембарских вечери, кад прореди се градска бука, раштимована и тандрка ва, када се примири то шкрипаво шклопотање, да свратим ту и да заседнем за неки од столова између оних бреза и погледам, из те мале пустоши, преко кафанског крова у београдско небо.

Један јаблан ушиљеног мача само што се не забоду у пун месец. Кроз већ нажутела руна двеју липа назире се софра, модра и бескрајно удаљена, за којом вечерају узрујане звезде, а у заумној дубини Вишњег модрила Неко наизменце свлачи и облачи коласту азију.

Под непојамним појмовником београдског неба млаци се ваздух око бреза, кисео од пивских испарења и нагорео од пржене рибе.

СВЕТИЛАН У ЗНАКУ СВЕЛОСТИ О СВЕТОМ ЂОРЂУ

одлети, Средо, Суботи под ребро,

у вејно стање латичастих свадби,
да у те капне Недељино ведло.
о шта би било када месец млад би
са оштрим српом запао у шуму,
а с Рога пао сплет Понедељака!
То жар би био анђела што труну,
Четвртак њихов, летораст из краха,
из тмурног Петка Уторкова ватра,
што може дићи лето уврх марта!

Кроз маглин пурпур, наговештај зрења,
распреду застор повесма белине,
са цветног снега, белог прозарења,
о Светом Ђорђу илузија сине:
уз јаблан-свећу земни квасац буја,
а благи тамјан светих садржаја
ореол гради где се сунча гуја

под брижним лицем Сунца изнад гаја,
што зрачним класјем, стргнутим са глога,
јахачу купа коња зеленога.

Кад беле магле, око Ђурђевдана,
ускипе млеком и повуку влагу,
То јавни чин је Господовог плана
да штедро проспе творитељску снагу,
те сваком створу бубри нестрпљење:
човèку, муњи, јастребу и жаби,
и биљу сваком; свачему је време
да нагон троши, некамо да граби,
да дужи буде циклус, руј у зрењу,
тренутак Срца који нема цену.

